

MESTNA KNJIŽNICA KRANJ

Manca Štefe

**EVALVACIJA PROJEKTA IN ZADOVOLJSTVA UPORABNIKOV:
PRIMER PROJEKTA KNJIŽNICE ČUSTEV V MESTNI KNJIŽNICI
KRANJ**

Pisna naloga za bibliotekarski izpit

Kranj, 2022

KLJUČNA DOKUMENTACIJSKA INFORMACIJA

Ime in PRIIMEK: Manca ŠTEFE

Naslov pisne naloge: Evalvacija projekta in zadovoljstva uporabnikov: primer projekta Knjižnice čustev v Mestni knjižnici Kranj

Kraj: Kranj

Leto: 2022

Št. strani: 57

Št. slik: 10

Št. preglednic: 6

Št. prilog: 3

Št. strani prilog: 10

Št. referenc: 51

Strokovno usposabljanje za bibliotekarski izpit je potekalo v: Mestni knjižnici Kranj

Mentor v času strokovnega usposabljanja (ime in priimek, naziv delovne organizacije): Jana Zeni Bešter, Mestna knjižnica Kranj

UDK: 027:028(497.4Kranj)

Ključne besede: bralna kultura, bralna pismenost, splošne knjižnice, biblioterapija, zadovoljstvo, evalvacija, projekt Knjižnice čustev, Mestna knjižnica Kranj

Izvleček

Mestna knjižnica Kranj je proaktivna ustanova, ki z različnimi knjižničnimi vlogami pomembno vpliva na razvoj lokalne skupnosti in v ospredje postavlja različne aktivnosti za spodbujanje branja ter premagovanje socialne izključenosti.

Pisna naloga obravnava mednarodni projekt Libraries of Emotions oz. Knjižnice čustev, ki ima za svoj glavni cilj ohranjanje poslanstva knjižnic. V sklopu projekta, ki na inovativen način promovira in spodbuja branje, so bile za uporabnike pripravljene tri storitve: t. i. fizična knjižnica čustev (zbirka gradiva, urejena glede na čustva, ki so med branjem najbolj prepoznana), spletni portal in biblioterapevtska bralna srečanja. Izvedli smo anketo, s katero smo ugotavljali zaznavanje oz. mnenje uporabnikov o omenjenih storitvah ter pridobili mnenja, stališča in predloge za morebitne izboljšave, analizirali pa smo tudi vprašalnike, ki so jih reševali udeleženci biblioterapevtskih bralnih srečanj v štirih sodelujočih splošnih knjižnicah (Anderlecht, Kaunas, Kranj in Lodz). Rezultati so pokazali, da so uporabniki v splošnem zadovoljni s storitvami projekta: fizična knjižnica čustev je bila prepoznana kot uporabna zbirka gradiva, spletni portal pa, kljub (zaenkrat) nizki uporabi, kot priporočilni seznam literature. Udeležencem biblioterapevtskih bralnih srečanj so se le-ta zdela koristna predvsem zaradi širjenja obzorij, spodbujanja razmišljanja, pridobivanja znanj o različnih tematikah, omogočanja izmenjave (različnih) mnenj in stališč. Izpostavili so tudi priložnost za izboljšanje veščin in vedenja ter občutek sprejetosti, zaupnosti in pripadnosti znotraj skupine. Ugotovitve bomo upoštevali pri nadaljevanju in nadgradnji storitev (dopolnjevanje fizične zbirke, izboljšava spletnega portala idr.), pridobljena znanja v okviru projekta Knjižnice čustev pa bomo lahko uporabili pri delu z bralnimi skupinami in drugih projektih za spodbujanje branja.

KAZALO VSEBINE

1	UVOD.....	1
2	BRALNA PISMENOST IN BRALNA KULTURA	4
2.1	Pomembnost bralne pismenosti in vloga knjižnic.....	6
2.2	Proaktivna knjižnica in knjižnične vloge	8
2.3	Zadovoljstvo uporabnikov	9
3	BIBLIOTERAPIJA	10
3.1	Opredelitev biblioterapije	10
3.2	Problematizacija termina biblioterapija v bibliotekarski stroki	12
3.3	Cilji biblioterapije	13
3.4	Biblioterapija v knjižnicah	14
3.5	Biblioterapija z mladostniki	15
3.6	Biblioterapija z odraslimi.....	16
4	PROJEKT KNJIŽNICE ČUSTEV	18
4.1	O projektu.....	18
4.2	Fizična knjižnica čustev in spletni portal	19
4.3	Izvedba biblioterapevtskih bralnih srečanj	21
5	RAZISKAVA	22
5.1	Izvedba in rezultati spletne ankete.....	22
5.1.1	Zbiranje podatkov.....	22
5.1.2	Metodologija	23
5.1.3	Potek raziskave.....	24
5.1.4	Analiza rezultatov in ugotovitve.....	24
5.2	Izvedba in rezultati anketnih vprašalnikov opravljenih med udeleženci biblioterapevtskih bralnih srečanj	34
6	RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI.....	36
7	NAVEDENI VIRI IN LITERATURA	38

KAZALO SLIK

Slika 1:	Uradni logotip projekta v slovenskem jeziku	18
Slika 2:	Simboli posameznih čustev v sklopu projekta Knjižnice čustev (ljubezen, strah, jeza, žalost, presenečenje, veselje)	20
Slika 3:	Struktura anketirancev po spolu (v %), n = 88.....	25

Slika 4: Struktura anketirancev po statusu (v %), n = 88	26
Slika 5: Struktura anketirancev po stopnji izobrazbe (v %), n = 88.....	26
Slika 6: Starostna struktura anketirancev (v %), n = 88.....	27
Slika 7: Pogostost obiskovanja knjižnice (v %), n = 88.....	31
Slika 8: Pogostost uporabe storitev projekta Knjižnice čustev (v %), n = 88.....	31
Slika 9: Število uporabnikov po različnih kombinacijah storitev, prikazano s presekom množic.....	32
Slika 10: Število udeležencev po spolu v vseh štirih sodelujočih splošnih knjižnicah, n = 256	35

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Značilnosti treh osnovnih vrst biblioterapije	12
Preglednica 2: Seznam izvedenih biblioterapevtskih bralnih srečanj v okviru projekta Knjižnice čustev v Mestni knjižnici Kranj.....	21
Preglednica 3: Opisne mere zaznavanja storitev projekta Knjižnice čustev	29
Preglednica 4: Opisne mere zaznavanja odnosa zaposlenih do uporabnikov	30
Preglednica 5: Opisne mere predlogov za izboljšanje storitev, ki jih ponuja projekt Knjižnice čustev.	32
Preglednica 6: Opisne mere stopenj strinjanja glede trditev o uporabi spletnega portala.....	33

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Anketni vprašalnik.....	i
Priloga 2: Anketni vprašalnik za udeležence biblioterapevtskih bralnih srečanj, izvedenih v sklopu projekta Knjižnice čustev (za vse štiri sodelujoče splošne knjižnice)	iv
Priloga 3: Računalniški izpis obdelave podatkov v programu SPSS za odgovore Q5, Q6, Q7, Q8, Q10 in Q12.....	vi

ZAHVALA

Najprej se iskreno zahvaljujem mentorici Jani Zeni Bešter za strokovno pomoč, koristne nasvete in usmeritve pri pisanju naloge. Hvala za vse strokovne pogovore in vzpodbudne besede.

Posebna zahvala gre tudi direktorici Maji Vunšek za ponujeno priložnost sodelovanja pri projektu. Hvala za podporo in zaupanje.

1 UVOD

Mestna knjižnica Kranj si prizadeva (p)ostati središče, kjer se spodbuja bralno kulturo in bralno pismenost, vseživljenjsko učenje, informacijsko opismenjevanje in medgeneracijsko sodelovanje. Da bi v omenjeni osrednji območni knjižnici¹ Gorenjske regije sledili in uresničevali svoje poslanstvo, se izvajajo raznoliki programi, projekti in akcije, ki vsak na svojevrsten način uporabnike² skušajo privabiti k branju ter spodbuditi bralno pismenost. Glavno vodilo in cilj Strateškega načrta Mestne knjižnice Kranj (2021–2025) je prav usmerjenost k uporabnikom, saj dokument upošteva priporočila o knjižnici kot proaktivni ustanovi, ki z različnimi knjižničnimi vlogami pomembno vpliva na razvoj lokalne skupnosti. Zato je vloga uporabnikov še posebej poudarjena, saj se z njimi sodeluje pri oblikovanju vsebin in storitev knjižnice ter se jih vključuje v projekte in aktivnosti (Mestna knjižnica Kranj, 2020).

Knjižnično dejavnost Mestna knjižnica Kranj izvaja v Knjižnici Globus v Kranju in v krajevnih knjižnicah Cerklje na Gorenjskem, Jezersko, Naklo, Preddvor, Stražišče in Šenčur. V letu 2021 je pokrivala področje šestih občin s 83.750 prebivalci. Je splošna knjižnica, ki je namenjena uporabnikom vseh starostnih skupin in različnih interesov. V knjižnici se izvajajo različni projekti spodbujanja branja, pri čemer v prvi vrsti velja omeniti bralna srečanja za vse generacije. V sklopu projekta Modro brati in kramljati je knjižnica namreč vzpostavila 22 bralnih skupin, ki jih vodijo prostovoljci in strokovni delavci knjižnice. Za spodbujanje branja slovenskih avtorjev vsako leto poteka bralna akcija Beremo prešerno, med mlajšimi pa je najbolj priljubljen projekt Družinsko branje. V letu 2021 je bila knjižnica vključena v 7 evropskih in več kot 30 domačih projektov. Je tudi del evropske iniciative Lighthouse Libraries, ki jo koordinira neprofitna organizacija Public Libraries 2030.

---

¹ Mestna knjižnica Kranj je ena od desetih slovenskih osrednjih območnih knjižnic. Za širše območje Gorenjske opravlja z zakonom določene naloge: zagotavljanje povečanega in zahtevnejšega izbora knjižničnega gradiva in informacij, koordiniranje zbiranja, obdelave in hranjenja domoznanskega gradiva za svoje območje, usmerjanje izločenega knjižničnega gradiva s svojega območja in nudenje strokovne pomoči vsem knjižnicam s svojega območja (Občinska knjižnica Jesenice, Knjižnica Antona Tomaža Linhartaradovljica, Knjižnica Ivana Tavčarja Škofja Loka in Knjižnica dr. Toneta Pretnarja Trzič).

² Uporabljeni izrazi, zapisani v moški slovnični obliki, so v besedilu pisne naloge uporabljeni kot nevtralni in veljajo enakovredno za oba spola.

Tudi mednarodni projekt European »Libraries of emotions (LOE)«: a new path to capture audiences and support social transformations in Europe³ (prevedeno Knjižnice čustev), ki je predmet obravnave pričujoče pisne naloge, je v osnovi projekt spodbujanja branja, saj ima za svoj glavni cilj ohranjanje poslanstva knjižnic, torej promocijo in spodbujanje branja (na inovativen način) ter podporo prilagajanju knjižničnih praks digitalnemu okolju. Pri projektu, ki izhaja iz skupne refleksije vseh vpletenih akterjev, ki delujejo na področju knjige in kulture in se neprestano spoprijemajo z izzivi, ki se nanašajo na storitve, želje uporabnikov in zaposlene, je Mestna knjižnica Kranj aktivno sodelovala od septembra 2020.

V sklopu obsežnega projekta smo za dosego njegovih ciljev za uporabnike pripravili tri glavne storitve: t. i. fizično knjižnico čustev, spletni portal ter biblioterapevtska bralna srečanja. Fizična knjižnica čustev predstavlja nov oz. drugačen način izbire knjig, kot smo ga sicer vajeni, saj so knjige na police postavljene po čustvih, ki jih najbolj zaznamujejo oz. so po mnenju psihologov med branjem najbolj prepoznana. Izpostavljenih je šest osnovnih čustev (ljubezen, veselje, presenečenje, strah, jeza in žalost), vsako ima svoj emotikon in svojo barvo. Oznake čustev uporabnikom omogočajo lažjo, hitrejšo in za njih najprimernejšo izbiro gradiva. Opisi knjig so dostopni tudi na spletnem portalu⁴, do katerega lahko uporabniki dostopajo na računalniku poleg fizične zbirke oz. brezplačno od doma preko povezave, objavljene na spletni strani knjižnice. Tu lahko uporabniki pregledujejo priporočilni seznam literature in iščejo gradivo po posameznih čustvih in še nekaterih drugih kriterijih. Dodano vrednost projekta predstavlja izvedba biblioterapevtskih bralnih srečanj, kjer so se udeleženci s pomočjo moderatorjev pogovarjali o prebranih knjigah in svojih življenjskih izkušnjah. Namen srečanj je bil pomagati bralcem povezati čustva, ki jih občutijo pri branju, s situacijami, ki jih doživljajo v resničnem življenju.

Namen pisne naloge je raziskati zaznavanje oz. mnenje uporabnikov o novih storitvah, ki so bile izvedene v sklopu projekta Knjižnice čustev. Splošne knjižnice morajo namreč dejansko uresničevati svoje poslanstvo, zato ni dovolj le obstoj določene storitve. Ta namreč ne doseže svojega namena, če nihče ne ve zanjo, zato je prvi korak primerna predstavitev le-te (Borko idr., 2006).

---

³ Več na uradni spletni strani projekta Knjižnice čustev <http://librariesofemotions.eu/>.

⁴ Dostop do portala je mogoč preko povezave <http://mkk.loveforlivres.com/>.

Cilji naloge so zato naslednji:

- na podlagi že obstoječe literature predstaviti obravnavano tematiko,
- ugotoviti odnos uporabnikov do novih storitev, ponujenih v sklopu projekta Knjižnice čustev,
- pridobiti mnenja, stališča in predloge za morebitne izboljšave.

Dosežke knjižnice se namreč vrednoti tudi z njenim prispevkom k razvoju posameznika, pri čemer pa prispevek knjižnice pomeni spremembo pri posamezniku, ki nastane kot rezultat izvajanja neke dejavnosti (Rubin, 2006).

V skladu z namenom in cilji naloge smo oblikovali temeljno raziskovalno vprašanje: Kakšno je mnenje uporabnikov o projektu Knjižnice čustev?

Preverjali smo naslednje hipoteze:

Hipoteza 1: Nova postavitve knjižničnega gradiva uporabnikom omogoča lažjo, hitrejšo in v danem trenutku za njih najprimernejšo izbiro gradiva.

Hipoteza 2: Fizična postavitve gradiva je privlačnejša in uporabnejša od spletnega portala.

Hipoteza 3: Najpomembnejši dejavnik prepoznavnosti projekta Knjižnice čustev so emotikoni/čustvenčki.

Hipoteza 4: Biblioterapevtska bralna srečanja pozitivno vplivajo na počutje posameznikov in pripomorejo h krepitvi socialnih vezi.

V skladu z namenom in cilji pisne naloge smo oblikovali tako teoretični del kot tudi lastno empirično raziskavo. V prvem delu smo s pomočjo metod deskripcije in kompilacije proučili znanstveno in strokovno literaturo, ki se z različnih vidikov navezuje na bralno pismenost in bralno kulturo ter vlogo in poslanstvo splošnih knjižnic ter izpostavili pomen biblioterapije. Biblioterapevtska bralna srečanja avtorji projekta izpostavljajo kot pomemben segment projekta Knjižnice čustev, ki smo ga v teoretičnem delu tudi predstavili in opisali.

Empirični oz. praktični del naloge je sestavljen iz dveh delov. Prvi temelji na analizi kvantitativnih podatkov, pridobljenih s pomočjo spletnega anketiranja v okviru odprtokodne aplikacije 1KA, ki omogoča izdelavo spletnega vprašalnika, izvedbo spletne ankete in urejanje ter prikaz osnovnih značilnosti podatkov. Tu smo se osredotočili na prvi dve storitvi, ponujenimi v sklopu projekta Knjižnice čustev, torej fizično knjižnico čustev (zbirko gradiva)

in spletni portal. Anketni vprašalnik je bil namenjen vsem, ki poznajo ali uporabljajo storitve projekta Knjižnice čustev. Sodelujoči v anketi so najprej odgovorili na štiri demografska vprašanja, nato pa so se opredelili do različnih trditev v zvezi s splošnim zaznavanjem storitev projekta Knjižnice čustev in zaznavanjem odnosa zaposlenih do uporabnikov ter izrazili (ne)strinjanje s podanimi predlogi za izboljšanje storitev v sklopu projekta. Strukturo odgovorov na demografska vprašanja smo prikazali grafično, za intervalne spremenljivke (trditve, do katerih so se anketiranci opredeljevali na petstopenjski Likertovi lestvici, kjer 1 pomeni "sploh se ne strinjam" in 5 "povsem se strinjam") pa smo izračunali opisne mere in frekvence možnih odgovorov s pripadajočimi relativnimi deleži.

Pri obdelavi zbranih podatkov smo si pomagali s statističnim programom SPSS⁵, pri čemer smo uporabili ustrezne procedure, relevantne za izbrane statistične metode, za izdelavo slik (grafikonov) in preglednic pa programa Word in Excel ter že omenjeno on-line platformo 1KA spletna anketa. V drugem delu empirične raziskave smo na kratko predstavili analizo vprašalnikov, na katera so odgovarjali udeleženci in moderatorji biblioterapevtskih bralnih srečanj, ki so bila izvedena v sklopu projekta. Pri tem naj omenimo, da so bili ti vprašalniki že pripravljene za potrebe projekta, uporabili pa so jih vsi sodelujoči partnerji.

2 BRALNA PISMENOST IN BRALNA KULTURA

Glede na to, da je v temeljnem zakonskem predpisu s področja knjižničarstva zapisano, da splošne knjižnice, ki izvajajo knjižnično dejavnost za prebivalstvo v svojem okolju v okviru javne službe, med drugim sodelujejo pri vseživljenjskem izobraževanju in organizirajo posebne oblike dejavnosti za otroke, mladino in odrasle, ki so namenjene spodbujanju bralne kulture (Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1), 2001), je prav, da najprej opredelimo pojma bralne pismenosti in bralne kulture.

»Bralna pismenost je stalno razvijajoča se zmožnost posameznika in posameznice za razumevanje, kritično vrednotenje in uporabo pisnih informacij. Ta zmožnost vključuje razvite bralne veščine, (kritično) razumevanje prebranega in bralno kulturo (pojmovanje branja kot vrednote in motiviranost za branje)« (Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za

---

⁵ SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) je statistični program, ki omogoča urejanje in analizo različnih vrst podatkov.

obdobje 2019–2030, 2019, str. 3). Predstavlja temeljni element vseh ostalih pismenosti in je ključna kompetenca, ki posamezniku omogoča vključevanje v socialno okolje, osebno izpopolnitev in razvoj (Pečjak, 2012). »Osredotoča se na vlogo branja pri posameznikovi pismenosti in predstavlja splet znanj, spretnosti in odnosov, ki se začnejo oblikovati že v zgodnjem otroštvu v okviru družine in se kasneje nadgrajujejo v okviru vzgojno-izobraževalnega sistema ter družbenega okolja« (Računsko sodišče Republike Slovenije, 2020, str. 4).

Ker se bralna pismenost prenaša medgeneracijsko (z odraslih na otroke), ne smemo spregledati, kakšen odnos imajo odrasli do branja in bralne kulture, saj je ravno zgled odraslega eden od temeljnih dejavnikov predbralne pismenosti (Haramija in Vilar, 2017). Da gre za skrb vse družbe, še posebej šole in domačega okolja, piše tudi Grosman (2006). Bralna pismenost je namreč pot do znanja in učinkovito orodje moči, ki poleg prostega dostopa do najrazličnejših podatkov oz. znanja, prispeva tudi k spoznavnemu razvoju in razvoju drugih jezikovnih zmožnosti, le-te pa omogočajo uspešnejše delo in kakovostnejše življenje.

Pri bralni kulturi gre za odnos do branja kot procesa in njegove vloge pri razvedrilu, pridobivanju znanja in razvoju posameznika (odnos posameznika in družbe do knjige kot medija in branja kot procesa). Je splet pojmovanj, vrednot, norm in sporočil v zvezi z branjem, ki so prisotni v družbi (Haramija in Vilar, 2017; Vilar, 2017).

Predvsem šolske in splošne knjižnice so neločljiv del infrastrukture za bralno pismenost in bralno kulturo (Haramija in Vilar, 2017), saj njihova vloga ni samo zagotavljanje dostopnosti gradiva, ampak tudi omogočanje, spoznavanje in razvijanje bralne kulture (Vilar, 2017). Dejstvo je, da sta bralna pismenost in bralna kultura povezani in medsebojno prepleteni. V družbi je pomembno, da se branje prepozna kot vrednota ter da se dvigne zavest o pomenu branja. Prav to pa je ena od temeljnih nalog splošnih knjižnic, ki bralno kulturo in bralno pismenost, torej temeljno poslanstvo, podpira z različnimi dejavnostmi oz. storitvami, ki so namenjene vsem ciljnim skupinam uporabnikov. V Združenju splošnih knjižnic (b. d.) navajajo sledeče dejavnosti oz. storitve:

- »zagotavljanje raznovrstnih bralnih virov glede na interese in starostne oziroma razvojne skupine uporabnikov, tudi za uporabnike s posebnimi potrebami,

- zagotavljanje pomoči pri uporabi knjižničnih storitev in iskanju knjižničnega gradiva ter svetovanje pri izbiri in uporabi gradiva za branje,
- spodbujanje različnih oblik izmenjave bralnih izkušenj,
- seznanjanje s sodobnimi kulturnimi tokovi,
- sodelovanje pri izvajanju bibliosvetovanja (biblioterapije),
- promoviranje pomena branja za razvoj posameznika in družbe,
- spodbujanje medkulturnega dialoga, medgeneracijskega povezovanja in krepiteve sodelovalne kulture«.

O pomembnem vplivu splošne knjižnice na razvoj bralne pismenosti in bralne kulture v lokalnem okolju piše tudi Novljan (2005), saj izpostavi nekatere ključne naloge splošnih knjižnic, ki so kot javni zavodi dolžne razvijati bralno kulturo in jo spodbujati s knjižno zbirko na področjih informiranja, izobraževanja in sprostitve.

2.1 POMEMBOST BRALNE PISMENOSTI IN VLOGA KNJIŽNIC

Pri razvijanju bralne pismenosti in bralne kulture imajo pomembno izobraževalno vlogo tudi splošne knjižnice, ki »s svojimi dejavnostmi pokrivajo prebivalce v vseh življenjskih obdobjih in s tem prispevajo k boljši bralni in na njej temelječih drugih vrstah pismenosti prebivalcev« (Bon, 2017, str. 239–240). Splošne knjižnice seveda niso edini vplivni dejavnik, vendar pa je pomembno, da ozaveščajo, motivirajo, usposablajo in zagotavljajo možnosti. Kot proaktivni igralci oz. deležniki namreč pomembno prispevajo k razvoju bralne kulture v lokalnem okolju (Vilar idr., 2017).

Že Grosman (2006) npr. opozarja tudi na spremembe pri mlajših generacijah. Ker vedno več časa preživijo pred televizijo in v veliki meri uporabljajo računalnike, namreč ne razvijejo zadostne sposobnosti za poslušanje, za branje pisane besede in tvorjenje besedil. Pomanjkljiva bralna pismenost ima še vrsto drugih posledic, med drugim zaostanek pri procesih, ki so ključni za učinkovito učenje in uspešno delovanje v družbi (razčlenjevanje, razmišljanje, osmišljanje besedil, poglobljena refleksija).

Sicer pa o vlogi knjižnic pri razvoju bralne pismenosti in bralne kulture pričajo številne raziskave. Tako je bila leta 2016 izvedena anketa, kjer so strokovnjake iz slovenskih splošnih

knjižnic med drugim spraševali tudi o njihovem mnenju o vlogi knjižnice pri razvoju bralne pismenosti in bralne kulture. Prav vsi so menili, da je vloga knjižnice (predvsem splošne) izjemno pomembna ter da je njeno bistvo predvsem dvig sposobnosti in interesa za branje. Še pred tem je bila v sklopu iste raziskave izvedena tudi fokusna skupina, s predstavniki knjižnic iz Maribora, Novega mesta, Žalca, Kranja, Ljubljane, Kamnika in Tolmina, kjer so se knjižničarji ravno tako strinjali, da je v knjižnici vse podrejeno spodbujanju bralne kulture in bralne pismenosti (Vilar, 2017).

Tudi raziskava, s katero so ovrednotili doseganje razvojnih usmeritev Standardov za splošne knjižnice 2005–2017 v obdobju njihove veljavnosti in so bili podlaga za oblikovanje novih strokovnih priporočil, je pokazala, da so knjižnice storitvam za spodbujanje branja in pismenosti dodelile visoko prioriteto. Da je ta storitev zelo pomembna se je opredelilo 85 % knjižnic. Knjižnice so navedle ogromno storitev in projektov, ki so jih izvajali v ta namen in kažejo na raznovrstnost oblik ter pestro ponudbo. Po drugi strani pa so bili rezultati mnogo slabši glede aktivnega odzivanja na ugotovljene potrebe potencialnih uporabnikov oz. lokalnega okolja, saj je le slaba polovica knjižnic opravila analizo potreb prebivalcev (Aupič idr., 2018).

In še vpogled v naše okolje: vzpodbudno je, da so anketiranci v anketi⁶, izvedeni leta 2019 v vseh občinah, kjer deluje Mestna knjižnica Kranj, med najvišje ocenjene koristi navedli ravno prispevek knjižnice k razvoju branja, bralne kulture in pismenosti ter skrb za kulturni razvoj skupnosti in dvig izobrazbene ravni (Mestna knjižnica Kranj, 2020).

Področje bralne pismenosti vključuje tudi mednarodna raziskava raziskavi PISA (Programme for International Student Assessment). Gre za primerjavo znanj in spretnosti učencev in učenk v državah članicah OECD (Organizacija za ekonomsko sodelovanje in razvoj), v kateri Slovenija sodeluje od leta 2006, ugotavljajo pa se ravni bralne, matematične in naravoslovne pismenosti 15-letnikov. V vsakem ciklu raziskave je enemu področju namenjen večji obseg nalog in vprašanj in leta 2018 je bila to bralna pismenost. Rezultati so dokaj spodbudni, saj so bili rezultati leta 2009 in 2012 pod povprečjem OECD, v letih 2015 in 2018 pa je Slovenija dosegla rezultate nad povprečjem. Navkljub dejstvu, da Slovenija na vseh treh področjih

---

⁶ Anketo je med člani, uporabniki in neuporabniki izvedel zunanji izvajalec, njen namen pa je bil čim boljše spoznati prebivalce okolja, v katerem deluje knjižnica (n = 752).

pismenosti v letu 2018 dosega rezultate, ki so nad povprečjem OECD, pa ne gre zanemariti ugotovitev, da so, podobno kot leta 2009, ko je bilo branje nazadnje poudarjeno področje merjenja v raziskavi, učenci poročali o podpovprečni motivaciji za branje in podpovprečnem zaznavanju učiteljevega navdušenja pri poučevanju slovenščine ter lastnega čustvenega blagostanja. Slovenski učenci in učenke so bili sicer leta 2018 na področju dosežkov pri bralni pismenosti najuspešnejši v spretnosti iskanja informacij v besedilu, sledi spretnost razumevanja besedila, najnižji povprečni dosežek pa so dosegli pri izkazovanju spretnosti vrednotenja in razmišljanja o besedilu (Bešter Turk in Godec Soršak, 2016; Pedagoški inštitut, 2019).

2.2 PROAKTIVNA KNJIŽNICA IN KNJIŽNIČNE VLOGE

Funkcionalna pismenost je osnova za razumevanje in kritično presojanje napisanega. Knjižnice imajo (poleg šole) zelo pomembno nalogo pri skrbi za bralno kulturo, spodbujanju branja in kreptvi bralnih navad. Poslanstvo knjižnic mora biti zastopano tudi v strateških načrtih. Strateški načrt Mestne knjižnice Kranj za obdobje 2021–2025 upošteva splošna prizadevanja za uveljavitev pismenosti, spodbujanja ustvarjalnosti in pomena znanja, hkrati pa je pomembno, da zaznava tudi posebnosti lokalnega okolja. Vključuje se fizični in virtualni prostor knjižnice ter trende sodobne splošne knjižnice kot prostora učenja in druženja za vse skupine prebivalcev. Da se za določene ciljne skupine uporabnikov razvijejo primerne in kvalitetne storitve, je potrebno dobro poznavanje okolja, v katerem knjižnica deluje. Potrebno se je povezovati predvsem z lokalnimi organizacijami, ki imajo potrebno znanje in izkušnje, za sam razvoj pa so zelo pomembna tudi mednarodna partnerstva. Tuje izkušnje in primeri dobre prakse so lahko spodbuda za razvoj novih storitev ali izboljšanje, preoblikovanje obstoječih (Mestna knjižnica Kranj, 2020).

Vizijo proaktivne knjižnice kot dejavnika razvoja lokalne skupnosti uveljavljajo tudi Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice (za obdobje 2018–2028). »Program knjižnične javne službe gradi na motivaciji, promociji, vzgoji in usposabljanju za različne vrste pismenosti. Upravljanje knjižnice je usmerjeno k dvigu kakovosti knjižničnih storitev in vpetosti knjižnice v okolje ter temelji na strokovni avtonomiji in odgovornosti« (Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice, 2019, str. 11). Nadalje opredelijo tudi knjižnične vloge, ki so definirane kot perspektiva, ki poveže vse vidike nekega področja delovanja splošne knjižnice v

naravnost k določenemu cilju. Določijo področja, na katerih lahko splošna knjižnica pripomore k uresničevanju posameznikovih in družbenih ciljev.

Zaradi vsega navedenega menimo, da so tudi pri projektu Knjižnice čustev vključene predvsem naslednje knjižnične vloge: bralna kultura in bralna pismenost mladostnikov, bralna kultura in bralna pismenost odraslih in vključevanje v družbo. Namen prvih dveh je namreč predvsem spodbujanje branja, kakovostno preživljanje prostega časa, razvoj bralnih interesov, izmenjava bralnih izkušenj in spodbujanje kritičnega mišljenja (mladostnikov in odraslih). Storitve projekta Knjižnice čustev vzpodbujajo vse naštetu: fizična knjižnica čustev uporabnikom ponudi kvalitetno in raznoliko zbirko gradiva za izposajo, priporočilni seznam z anotacijami je dosegljiv tudi na spletnem portalu, pomembno dodano vrednost pa predstavlja tudi izvedba biblioterapevtskih bralnih srečanj.

Namen knjižnične vloge "vključevanje v družbo" pa je vključevanje prebivalcev v družbeno življenje za doseganje enakosti, saj je zaradi naraščanja družbene in ekonomske neenakosti pomembno, da knjižnice ljudem predstavljajo varnost, stabilnost in tradicijo. Pomembno je vključevanje depriviligiranih oz. ranljivih skupin prebivalstva, saj mora knjižnica vsem omogočiti dostop do koristnih informacij za vsakdanje življenje in osebni razvoj. V Kranju npr. narašča število priseljencev, predstavljajo namreč dobrih 15 % prebivalstva. Sicer se trenutno demografsko stanje ocenjuje kot dobro, a je v prihodnosti pričakovati staranje prebivalstva, upad rodnosti in naraščanje priseljevanja. In vse naštetu je potrebno upoštevati pri načrtovanju in določanju prioritet delovanja knjižnice v bodoče (Mestna knjižnica Kranj, 2020). Biblioterapevtska bralna srečanja, izvedena v sklopu projekta Knjižnice čustev, so torej na tej točki pomembna, saj imajo za svoj namen, poleg spodbujanja branja, osebnega razvoja in preprečevanja stresa, tudi krepitev socialnih vezi in možnost vključevanja v družbo.

2.3 ZADOVOLJSTVO UPORABNIKOV

(Splošne) knjižnice veliko pozornosti posvečajo svojim uporabnikom. Medtem ko se je v mednarodnem prostoru skrb za uporabniški vidik knjižnične dejavnosti začela pojavljati že v 70. letih prejšnjega stoletja, pa so bile v Sloveniji prve obsežnejše študije o uporabnikih nekaterih slovenskih knjižnic izdelane konec osemdesetih (Pinter, 2004). Kuhlthau (1993) je že pred skoraj tremi desetletji napovedala pristop, ki v središče knjižnične dejavnosti postavlja

uporabnike in tako je danes sodobna in k uporabniku usmerjena splošna knjižnica oblikovana kot prostor navdiha, prostor učenja in prostor srečevanj in druženj (Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013–2020, 2012).

Ker uporabniki oblikujejo svoj odnos do knjižnice in njenih storitev na osnovi lastnih izkušenj in tudi na osnovi mnenj, ki se oblikujejo v javnosti (Podbrežnik, 2016), lahko trdimo, da je za knjižnice zelo pomembno, da imajo izoblikovano jasno politiko skrbi za uporabnike, saj so zadovoljni uporabniki najboljši zagovorniki knjižnic. Poleg kakovostnih in učinkovitih knjižničnih in informacijskih storitev pa je pomembna tudi strokovnost osebja, saj stalno spreminjanje potreb družbe zahteva, da le-ti nenehno širijo svoje znanje in posodablajo svoje veščine (Varlejs, 2021). Kakovost storitev in zadovoljstvo s storitvami sta med seboj povezana pojma. Mnenje posameznega uporabnika o kakovosti storitev se oblikuje v daljšem časovnem obdobju uporabe, zadovoljstvo pa je povezano z uporabo storitev (Podbrežnik, 2016).

Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice za obdobje 2018–2028 (2019) pa predstavijo strokovno novost, tj. ugotavljanje vpliva knjižnice, ki poudarja usmerjenost knjižnice v učinke knjižničnih storitev za uporabnike. Gre za spremembo pri posamezniku glede znanja, veščin, odnosa, vedenja ali statusa, h kateri pomembno prispeva prav knjižnica. S tem ko se knjižnica osredotoča na učinke, ki jih ima njena dejavnost na uporabnike (in ne več samo na rezultate dela), izpostavlja pomen knjižnice za posameznike in lokalno skupnost. Raznovrstne dejavnosti knjižnice morajo biti dobro zasnovane in ciljno načrtovane, saj je njihov namen doseči spremembo, ki bo pomenila napredek v razvoju posameznika (Rubin, 2006).

3 BIBLIOTERAPIJA

3.1 OPREDELITEV BIBLIOTERAPIJE

Odkar je Samuel McChord Crothers leta 1916 (v članku v reviji *Atlantic Monthly*) prvi objavil besedno zvezo biblioterapija, je postal ta termin, ki sicer izhaja iz grških besed *biblion* (knjiga) in *therapein* (zdraviti), predmet mnogih razprav (Reščič Rihar in Urbanija, 2010).

V pisni nalogi se bomo na kratko posvetili samo problematiziranju termina biblioterapija v bibliotekarski stroki oz. opredelitvam, ki so pomembne za obravnavano področje. Kljub pomislekom, predstavljenim v nadaljevanju, v nalogi uporabljamo termin biblioterapija (oz.

biblioterapevtska bralna srečanja, ko je govora o dodani vrednosti projekta Knjižnice čustev), saj je bolj uveljavljen (kot npr. bibliosvetovanje, bibliopreventiva), storitev je bila tako poimenovana, termin smo uporabljali tudi ves čas izvedbe projekta.

Zabukovec (2017) izpostavlja več izhodišč biblioterapije ter jo prepozna kot svetovalno metodo, ki omogoča aktivno vlogo bralca in pomembno vpliva na njegov čustveni, kognitivni in socialni vidik delovanja. V procesu biblioterapije udeleženci izpostavljajo določene življenjske težave in duševne stiske, namenjena pa je vsem, bodisi duševno bolnim, bodisi zdravim posameznikom (Marinčič, 2021). Biblioterapijo je pravzaprav potrebno razumeti kot dodatek drugim terapijam, saj kot praksa lahko doseže tudi ljudi, ki ne bi iskali tradicionalne oblike pomoči (Špoljar, 2003).

Tudi Pogačnik (2010) biblioterapijo vidi kot dodatek k drugim oblikam terapije oz. kot neformalno obliko samopomoči. Opredeli jo kot obliko dopolnilne terapije: bolniku se priporoči branje določenih knjig, ki mu omogočijo boljše razumevanje njegovih težav in nadaljnje načine za njihovo reševanje. Izpostavlja tudi terapevtsko vlogo knjig, ki bolniku omogočajo zadovoljstvo ob novo pridobljenem znanju, identifikacijo z osebami, ki rešujejo svoje težave, in spoznanje, da so težave rešljive. »Biblioterapijo lahko opredelimo tudi kot kognitivni vedenjski program, ki si prizadeva natančno določiti težavo, jo zmanjšati in posamezniku dati moč, da se z njo učinkovito sooči« (Pogačnik, 2010, str. 54).

Najbolj pogost pristop razume biblioterapijo kot proces, ki se odvija v treh fazah: identifikacija, katarza in vpogled/uvid (Burkeljca, 2010; McNicol, 2018; Sridhar in Vaughn, 2000). Bralec v zgodbi identificira glavne osebe s podobnimi problemi, kot jih ima sam, sledi katarza (čustvena vpletenost bralca, ki je sposoben izraziti svoja čustva v varnih okoliščinah), na koncu pa še uvid (vpogled), ko bralec spozna, da se vedenje lahko spremeni. Uporabnik prepozna načine in poti reševanja svoje problemske situacije in na ta način razvije nove strategije soočanja in iskanja rešitev.

V literaturi je poznanih več vrst biblioterapije. V Preglednici 1 so prikazane značilnosti treh osnovnih vrst biblioterapije glede na različne vidike.

Preglednica 1: Značilnosti treh osnovnih vrst biblioterapije

(Vir: Reščič Rihar in Urbanija, 2010, str. 15)

	Institucionalna	Klinična	Razvojna
Oblike dela	Individualna ali skupinska-običajno pasivna	Skupinska-aktivna prostovoljna ali neprostovoljna	Skupinska-aktivna prostovoljna
Varovanci	Zdravstveni ali psihiatrični bolniki, zaporniki, uporabniki zasebnih praks	Osebe s čustvenimi ali vedenjskimi težavami	Normalne osebe v kritičnih okoliščinah
Izvajalec	Družbena skupnost	Družbena skupnost ali posameznik	Posameznik
Terapevt	Tim zdravnikov in knjižničarjev	Zdravnik, socialni delavec, knjižničar in/ali pedagog	Knjižničar, učitelj
Uporabljena gradiva	Didaktična gradiva	Literarna dela (leposlovje)	Literarna dela in didaktična gradiva
Tehnika	Pogovor o gradivih	Pogovor o gradivih s poudarkom na varovančevih odzivanjih	Pogovor o gradivih s poudarkom na varovančevih odzivanjih
Okolje	Ustanova ali zasebna praksa	Ustanova, zasebna praksa ali lokalna skupnost	Lokalna skupnost
Cilj	Praviloma informativni, včasih z uvidi	Poglobitev vase in/ali sprememba vedenja	Normalen razvoj in samouresničenje

3.2 PROBLEMATIZACIJA TERMINA BIBLIOTERAPIJA V BIBLIOTEKARSKI STROKI

Na problematiko poimenovanja je večkrat opozorila Zabukovec (2017), saj je biblioterapija pogosto napačno razumljena zgolj kot terapevtski proces. Ker zaposleni v knjižnicah za to niso posebej usposobljeni, predlaga, da se za svetovalne procese ob ali po branju knjige prevzame termin bibliosvetovanje. Zabukovec idr. (2007) menijo, da je še pomembneje, da se termin biblioterapije nadomesti z bibliosvetovanjem, predvsem takrat, ko je govora o šolskem okolju. Kljub temu da razlike med terapijo in svetovanjem niso vedno najbolj jasne, pa je svetovanje z vidika odnosa bolj demokratično in manj hierarhično, saj ne gre za nadrejenega terapevta in podrejenega klienta. Ne analizira klientove preteklosti, pač pa je namenjena predvsem preventivi. Namesto problemov v ospredje postavlja razvoj, njen namen pa je razsvetljevanje in razumevanje. Ne zdravi, usmerjena je na zdravi del osebnosti ter je časovno krajša kot na

primer psihoterapija, ki »pa ima za cilj globlje spremembe v strukturi osebnosti, svetovanje nudi pomoč pri doseganju ciljev s ponujanjem strategij reševanja problemov in strategij soočanja s čustveno stisko« (Zabukovec idr., 2007, str. 66).

Tudi Obal (2007) se strinja s poimenovanjem procesa kot svetovalnega, torej bibliosvetovanje. V raziskavi, ki jo je opravila, so namreč knjižničarji splošnih in šolskih knjižnic menili, da knjižničarji niso usposobljeni za terapevtski proces. Tega je najbolje izvajati v sodelovanju s strokovnjaki.

Rešič Rihar in Urbanija (2010, str. 12) prav tako pišeta, da biblioterapija ne zdravi in zato tudi ne more biti vezana na medicinsko pojmovanje, »temveč razsvetljuje oziroma pomaga osvetliti posamezna dejstva, resnico in spoznanja, neutemeljena predvidevanja in neznanje, odpravlja predsodke ter pomaga posamezniku razjasniti globlje pomene, namene in podobno«.

V bibliotekarskem okolju se pojavlja še precej drugih poimenovanj: Špoljar (2003) npr. navaja svetovanje bralcem, vodeno branje, usmerjeno branje, bralne nasvete, terapijo s poezijo, Rešič Rihar in Urbanija (2010) pa bibliodiagnostiko (za vrednotenje primerne literature), biblioprofilakso (preventivna uporaba literature), bibliousmerjanje, knjižno terapijo in svetovalno knjižničarstvo.

3.3 CILJI BIBLIOTERAPIJE

Medtem ko so v preteklosti biblioterapijo pogosto obravnavali preprosto kot sredstvo za ohranjanje zadovoljstva pacientov med samim zdravljenjem, pa so cilji sodobnih teorij bolj ambiciozni. Izpostavljajo predvsem izboljšanje socialnega/družbenega in čustvenega počutja oz. stanja, povečanje zaupanja in dvig samopodobe (McNicol, 2018). Med drugim spodbuja socialni razvoj in pomaga pri razvoju pozitivnega odnosa do branja in literature (Gladding in Gladding, 1991) ter npr. izboljša vedenje učencev z učnimi in vedenjskimi težavami (Sridhar in Vaughn, 2000). Po Rubin (1978, v Rešič Rihar in Urbanija, 2010) pa je najpomembnejši cilj biblioterapije preprosto naučiti varovance živeti čim bolj učinkovito.

Kovač (2020, str. 67–68) takole izpostavi povezavo med branjem in empatijo: »Branje leposlovja je ena od učinkovitejših oblik treninga empatije. Ko berem roman, se vanj vživim,

pogosto tudi poglobim, najpogosteje tako, da se poistovetim z njegovimi junaki. Ti so lahko drugačnega spola kot jaz, lahko so druge starosti ali drugačnih političnih nazorov, lahko so pripadniki drugih etnij ali nacionalnosti ali pa so se »rodili« v drugačnih zgodovinskih okoliščinah od tistih, v katere sem se kot bel, blago rovtarski Evropejec moškega spola kulturno in politično ukoreninil sam. Ko se z branjem prestavljam v kožo drugih ljudi, ki so včasih radikalno drugačni od mene, s tem vzpostavljam distanco do lastnih nagnjenj, čustev in vrednot, jih preverjam, postavljam pod vprašaj in v drugem koraku spreminjam ali utrjujem«.

Hynes, A. M. in Hynes-Barry, M. (1986, v Špoljar, 2003, str. 71–72) kot glavne cilje biblioterapije, ki se med seboj prepletajo, navajata sledeče:

- »izboljšati sposobnost odziva s spodbujanjem in bogatenjem mentalnih prispodob in konceptov ter pomoč čustvom, da pridejo na dan;
- povečati razumevanje samega sebe s pomočjo posameznikom, da vrednotijo svojo lastno osebnost in se bolj zavedajo dožemanja samega sebe;
- povečati zavedanje o medosebnih odnosih;
- razviti večjo usmerjenost k stvarnosti«.

Tudi Reščič Rihar in Urbanija (2010) sta proučila pozitivne cilje biblioterapije več avtorjev: bralec spozna, da za vsak problem obstaja rešitev. Njegovi problemi niso enkratni, mora pa zaznati in odkriti vzroke za svoje vedenje in vedenje okolice. Biblioterapija je primeren način seznanja s področjem psihologije, saj je varovancu lahko v pomoč pri iskanju rešitev za njegove notranje probleme. Pacient si z biblioterapevtskim branjem tudi zapolni čas ter se bolje seznanja s svojimi problemi. Branje o podobnih problemih, kot jih ima sam, pogosto pripomore k temu, da se tudi sam o težavah lažje pogovarja. Biblioterapija pa lahko pomeni tudi sproščanje napetosti in možnost za čustveni in intelektualni razvoj, možnost za identifikacijo, kompenzacijo, razvoj pozitivne samopodobe in večjo kulturno razgledanost.

3.4 BIBLIOTERAPIJA V KNJIŽNICAH

Knjižnice nedvomno so ustanove, kjer bi biblioterapija lahko dobila svoje mesto. Kljub temu pa ne gre zanemariti pogostih ugotovitev o pomanjkanju izobraževanja, ki smo jih zasledili med študijem literature s tega področja.

Na potrebo po dodatnem izobraževanju o metodah dela z ljudmi v stiski, psihologiji in komunikaciji opozori že Špoljar (2003). To kažejo rezultati ankete o uporabi biblioterapije v splošni knjižnici, ki so jo reševali bibliotekarji-informatorji iz različnih enot Knjižnice Otona Župančiča v Ljubljani.

Rešič Rihar in Urbanija (2010) npr. predlagata program usposabljanja, ki bi vključeval znanja z več področij, predvsem knjižničarstva, psihologije, literature in svetovanja. Navajata tudi več avtorjev (Kinney, Rongione, Fairbanks), katerim pa je skupno mnenje, da morajo biblioterapevti imeti posebne osebnostne lastnosti, čustveno stabilnost in sposobnost za delo z ljudmi.

Tudi Obal (2007) je v svojem delu potrdila, da knjižničarji pri biblioterapevtskem procesu potrebujejo znanja, pridobljena pri formalnem izobraževanju (poznavanje stroke, zbiranje in obdelovanje gradiva, komunikacijska znanja, znanja za izobraževanje uporabnikov), proces strokovnega usposabljanja ter proces vseživljenjskega učenja (znanja o razvojnih obdobjih mladostništva in odraslosti, svetovalnem delu, biblioterapiji in spretnosti za vodenje skupine, poslušanje in prepoznavanje potreb uporabnikov ter timsko delo).

Zabukovec (2017) v svoji raziskavi med drugim tudi ugotavlja, da so anketiranci (udeleženci raziskave so knjižničarji (n = 48)), ki so sodelovali na izobraževanju o biblioterapiji, organiziranem v okviru portala Dobre knjige, biblioterapijo razumeli kot sodoben pristop, ki predstavlja zahteven del knjižničarjevega dela, pri čemer se je večina nagibala k oceni, da je stroka ne priznava dovolj. Poudarili so tudi smiselnost sistematičnega izobraževanja ter več izobraževanj na to problematiko, saj menijo, da njihove kompetence za izvajanje biblioterapije še niso dovolj razvite. Pri tem so celo izpostavili, da biblioterapijo uporabniki cenijo bolj kot stroka. Na pomembnost ustreznega izobraževanja posameznikov, ki bi izvajali biblioterapije opozori tudi Marinčič (2021). Ker gre za interdisciplinaren proces, mora biti takšno tudi izobraževanje.

3.5 BIBLIOTERAPIJA Z MLADOSTNIKI

Tudi mladim branje knjig pomaga pri soočanju z različnimi težavami, cilji biblioterapije z mladostniki so zato naslednji: informacija o težavah, vpogled v težave, motivacija za pogovor

ob težavah, razgovor o novih stališčih, zavedanje, da imajo tudi drugi podobne težave ter oblikovanje rešitev za te težave (Reščič Rihar in Urbanija, 2010). Pri učencih v šoli oz. mlajši populaciji (otroci in mladostniki) je biblioterapija namreč usmerjena v reševanje problemov, podporo ter osebnostno rast, pri čemer se cilje oblikuje glede na namen biblioterapije in starost učencev. Cilji so pri delu z mladostniki zato bolj problemsko usmerjeni (Zabukovec idr., 2007).

Burkeljca (2010, str. 40) ugotovitve na podlagi svojega triletnega ukvarjanja z biblioterapijo (v prispevku sicer uporablja izraz bibliopreventiva) strne takole:

- »učenci postajajo senzibilnejši za probleme okoli sebe,
- učijo se poslušati in slišati druge v skupini,
- zavedajo se, da niso sami s svojim problemom,
- bolj se znajo vživeti v druge, znajo primerno čustvovati,
- znajo pomagati sošolcu/prijatelju s pogovorom, če ima težavo,
- manj so egoistični, bolj so sočutni,
- bolj zaprti učenci so postali bolj odprti,
- ne ostajajo več toliko na ravni impulzov, pač pa znajo v sebi prepoznati občutke, čustva in jih usmeriti,
- postajajo strpnejši,
- njihov svet je globlji«.

3.6 BIBLIOTERAPIJA Z ODRASLIMI

Pri izvajanju biblioterapije z odraslimi bralci moramo biti pozorni na več dejavnikov. V prvi vrsti je izjemno pomemben izbor knjige: katere tematike, literarni liki in zgodbe jih bodo pritegnile in spodbudile njihovo razmišljanje ter jih v zadostni meri motivirale za sodelovanje (Appleyard, 1994). Seveda pa je odločitev o primernosti dela odvisna tudi od ciljne skupine, saj moramo upoštevati bralne interese, sposobnosti posameznika, pravila skupine, naloge in dejavnosti spremljanja (Pardeck, J. T., 1997, v Špoljar, 2003).

Biblioterapija z odraslimi se izvaja predvsem skupinsko, pri čemer je najpogostejša oblika usmerjeno oz. vodeno branje ter diskusija oz. pogovor o prebranem. Priporočajo se knjige s poljudnoznanstveno vsebino, leposlovje in dramatika, saj naj bi se na ta način izboljšalo razumevanje samega sebe in reševanje problemov.

Za biblioterapijo z odraslimi je zelo primeren interdisciplinarni skupinski pristop, ki zagovarja, da vsak član skupine lahko prispeva znanje, ki ga morda drugi člani nimajo, ter da je hkrati sposoben sprejeti tudi znanje drugih, sprejemati odločitve in izvajati načrtovane dejavnosti. Vloga knjižničarja pri tem je, da opredeli cilje biblioterapije za posamezne udeležence, da zna analizirati vsebino izbranih besedil v skladu s potrebami udeležencev in oceniti program glede na čustveni položaj udeležencev (Rubin, 1978, v Reščič Rihar in Urbanija, 2010).

V splošnem lahko navedemo nekaj priporočil, ki jih je potrebno upoštevati pri izvajanju biblioterapije z odraslimi (Reščič Rihar in Urbanija, 2010, str. 59–60):

- »postopki izvajanja biblioterapije so odvisni od prostora, udeležencev in ciljev programa;
- biblioterapevt se mora pošteno oceniti in se odločiti, katere metode in stil vodenja ustrezajo njegovim sposobnostim in osebnosti;
- tehnike, ki se uporabljajo v biblioterapiji, se uporabljajo tudi v drugih terapijah, vendar je pri biblioterapiji vloga knjižnice in knjižnih gradiv primarna;
- biblioterapevt odloči, kdaj bo izbrano gradivo prebrano: pred sestankom ali na sestanku, ali bo branje glasno ali tiho, kdo bo prebral izbrano besedilo in ali bo vsak udeleženec dobil svoj izvod izbranega besedila;
- izbrani postopki izvajanja biblioterapije morajo biti prijazni do udeležencev, neformalnost in svoboda izbire sta nujna pogoja za uspešnost biblioterapije;
- spodbujati je treba zapisovanje med sestankom ali po njem;
- udeleženci naj ne modrujejo, temveč se posebijo z branim besedilom;
- formalni in neformalni interdisciplinarni timi so zelo koristni;
- priporočljiva je uporaba senzitivnih tehnik; najugodnejša velikost skupine je 6 do 12 članov, sestanek pa naj traja od ene ure do uro in pol«.

4 PROJEKT KNJIŽNICE ČUSTEV

4.1 O PROJEKTU

Projekt Knjižnice čustev je spisala in vodila francoska organizacija Love for Livres⁷, v njem pa so sodelovale štiri evropske splošne knjižnice: Biblioteka Miejska in Lodz (Poljska), Bibliothèque de l'Espace Carême (Belgija), Kauno miesto savivaldybes Vinco Kudirkos viesoji biblioteka (Litva) in Mestna knjižnica Kranj (Slovenija) ter nevladna organizacija Public Libraries 2030, zagovornica splošnih knjižnic, s sedežem v Bruslju. Potekal je od septembra 2020 do konca marca 2022, sofinanciran pa je bil s strani programa Evropske unije Ustvarjalna Evropa. Vrednost projekta je znašala 321.527 €, višina podpore s strani programa Ustvarjalne Evrope pa slabih 60 %, tj. 192.403 €.

Slika 1: Uradni logotip projekta v slovenskem jeziku

Glavna cilja projekta sta podpora mreži evropskih splošnih knjižnic pri prilagajanju njihovih praks digitalnemu kontekstu ter seveda ohranjanju poslanstva knjižnic, kjer pa gre v prvi vrsti za spodbujanje in promocijo branja, omogočanje kulturne raznolikosti, boj proti družbeni diskriminaciji in krepitev kulturne dediščine ter vpeljava inovativnega načina za spodbujanje branja. Ta je zasnovan na interdisciplinarnem pristopu, ki vključuje nevroznanost, kognitivne vede, kulturne dejavnosti in digitalna orodja. V pilotnem projektu se je vzpostavila evropska mreža štirih splošnih knjižnic, s ciljem razviti in (z)graditi nov način spodbujanja branja in dostopa do knjig na podlagi čustev.

---

⁷ Organizacija Love for Livres je pobudnica in ustanoviteljica prve digitalne platforme oz. spletnega portala, kjer uporabniki lahko iščejo knjige glede na čustva. Ekipa organizacije ima obsežno znanje s področja (nevro)kognitivnih znanosti v povezavi s kulturo, podrobneje s knjigami. Upoštevajoč teoretične raziskave se s tovrstno tematiko ukvarjajo že več let, koncept pa je bil uporabljen in predstavljen že širšemu občinstvu (bralcem, založnikom ipd.).

Čustva namreč igrajo pomembno vlogo v življenju posameznika, saj vplivajo na naše medosebne odnose, prispevajo k učni in delovni uspešnosti in dobrobiti posameznika in človeške družbe (Cvetek, 2014). Seveda pa je govora tako o pozitivnih kot tudi negativnih čustvih, njihovi vplivi na posameznika/skupnost so odvisni predvsem od zmožnosti uravnavanja le-teh. Tudi Goleman (2010) poudarja, da čustva bistveno vplivajo na življenje, saj vodijo naše razmišljanje, delovanje in obstoj. Raziskovanje čustev v znanosti ni več potisnjeno na rob, zato je v zvezi z njihovo vlogo v človekovem razvoju nastalo mnogo teorij, razdelitev in definicij. Razdelitev oz. poimenovanje čustev pri projektu se je deloma oprla na opredelitev Paula Ekmana, ki kot temeljna človekova čustva izpostavi žalost, jezo, presenečenje, strah, gnus in veselje (Ekman, 2004, 2007). Ustanovitelji pristopa iskanja knjig s pomočjo čustev *Love for Livres* pa so gnus nadomestili z ljubeznijo, saj gre za čustvo, ki je zelo pogosto prepoznano v leposlovnih delih, poleg tega pa se je pogrešalo pozitivna čustva. Opozarja se tudi na povezavo nevrokognitivne znanosti in branja, torej kako branje (leposlovja) vpliva na razvoj in delovanje možganov in kako bralne izkušnje lahko vplivajo na človekova ravnanja (Armstrong, 2015).

V sklopu projekta so bile zastavljene in izvedene tri glavne storitve, s katerimi smo poskušali doseči zastavljene cilje:

- fizična knjižnica čustev,
- spletni portal,
- izvedba 24 kreativnih biblioterapevtskih bralnih srečanj (znotraj mreže štirih sodelujočih splošnih knjižnic, s poudarkom na mladih in ranljivih skupinah).

V okviru celotnega projekta je bilo predvidenih 8 t. i. delovnih paketov (work packages), vsak je vseboval opis aktivnosti, metodologijo, pričakovane rezultate in razlago/upravičenost odhodkov (projektni management, pripravljalna faza oz. zasnova ključnih orodij projekta, oblikovanje in razvoj knjižnic čustev, izvedba biblioterapevtskih bralnih srečanj, diseminacija rezultatov, komunikacija, predstavitev rezultatov).

4.2 FIZIČNA KNJIŽNICA ČUSTEV IN SPLETNI PORTAL

Ko govorimo o fizični zbirki čustev, imamo v mislih zbirko gradiva, namenjenega izposoji na dom. Vendar pa ta zbirka predstavlja nekoliko drugačen način izbire knjig, saj so le-te na police

postavljene po čustvih, ki jih najbolj zaznamujejo oz. so med branjem najbolj prepoznana. Gre za šest osnovnih čustev, ki so v sklopu projekta dobila vsak svoj simbol v obliki emotikona oz. čustvenčka in svojo barvo (Slika 2): roza ljubezen, vijolični strah, rdeča jeza, zelena žalost, modro presenečenje in rumeno veselje.

Slika 2: Simboli posameznih čustev v sklopu projekta Knjižnice čustev (ljubezen, strah, jeza, žalost, presenečenje, veselje)

Da je iskanje knjig bralcu kar najbolj prijazno, so police na začetku in na koncu določenega čustva opremljene z dobro vidnim kartonastim simbolom, prav tako pa so knjige opremljene z nalepko za posamezno čustvo in znotraj tega postavljene po abecedi priimkov avtorjev. V sodelovanju z oddelkom za nabavo in obdelavo gradiva pa smo tudi poskrbeli za ustrezno označevanje v knjižničnem katalogu, saj gre v našem primeru za drugačno postavitev gradiva. Ob otvoritvi, novembra 2021, je fizična knjižnica čustev obsegala preko 250 knjižnih naslovov predvsem evropskih in slovenskih avtorjev, pri čemer smo izbirali kvalitetno gradivo, med drugim tudi mladinske romane in okoli 50 knjig v angleškem jeziku. Trudili smo se, da je zbirka sestavljena iz aktualnih naslovov zadnjih let, sproti pa jo že dopolnjujemo z novimi (Štefe in Pečjak, 2022).

Vsi naslovi, ki so na voljo v fizični knjižnici čustev, so predstavljeni tudi na spletnem portalu (<http://mkk.loveforlivres.com/>). Le-ta je uporabnikom na voljo na računalniku zraven fizične zbirke, do njega pa lahko dostopajo tudi prek že zgoraj navedene povezave na spletni strani knjižnice. Na spletnem portalu, ki torej predstavlja neke vrste priporočilni seznam literature, lahko uporabniki iščejo gradivo po posameznih čustvih (opredelijo se z indikatorjem od 1 do 10) in še nekaterih drugih kriterijih: kje in kdaj brati, v katerem letnem času, komu bi knjigo priporočili, za kako zahtevno delo gre, iz katerega literarnega obdobja je, ocena časa, ki ga potrebujemo za branje, in cena knjige.

4.3 IZVEDBA BIBLIOTERAPEVTSKIH BRALNIH SREČANJ

Bralna pismenost je v mnogih raziskavah opredeljena kot pomemben dejavnik človekovega razvoja in kakovostnega preživljanja prostega časa, razvoj le-te pa je ena od temeljnih nalog splošnih knjižnic. Pomembno je, da se knjižnice v tej vlogi prepoznajo in za vse ciljne skupine izvajajo različne dejavnosti, ki bi pripomogle k razvijanju bralne kulture in bralne pismenosti. Ena od teh je prav gotovo tudi biblioterapija (bibliosvetovanje), kateri je bila v projektu Knjižnice čustev namenjena posebna vloga. Dodano vrednost projekta so namreč predstavljala biblioterapevtska bralna srečanja. Vse sodelujoče knjižnice smo pripravile po vsaj 6 tovrstnih srečanj z različnimi skupinami in raznovrstnimi tematikami (seznam za Mestno knjižnico Kranj je predstavljen v Preglednici 2). Z udeleženci smo najprej spregovorili o tem, kaj biblioterapija sploh je in kakšen je njen namen, nato pa smo se pogovarjali o prebranih knjigah in se v pogovoru usmerili k lastnim življenjskim izkušnjam. Namen srečanj je bil namreč pomagati bralcem povezati čustva, ki jih občutijo pri branju, s situacijami, ki jih doživljajo v resničnem življenju. Med drugim smo obravnavali teme, kot so: biti ženska, nova realnost (situacija in spremembe zaradi epidemije covid-19), digitalna zasvojenost, žalovanje, medosebni odnosi in še nekatere druge. Vključili smo mlade (zadnja triada osnovne šole), ženski bralni klub ter medgeneracijske bralne skupine in prejeli res pozitivne odzive (odzive, mnenja in učinke smo predstavili v praktičnem delu naloge). Naj omenimo še, da se je projekt odvijal ravno v času epidemije covid-19, kar je predvsem pri izvedbi biblioterapevtskih bralnih srečanj zahtevalo veliko usklajevanja, prilagajanja in seveda upoštevanje ukrepov in pravil v zvezi z epidemijo.

Preglednica 2: Seznam izvedenih biblioterapevtskih bralnih srečanj v okviru projekta Knjižnice čustev v Mestni knjižnici Kranj

Datum	Tema	Izbrana knjiga	Skupina
9. 6. 2021	Biti ženska, vloga ženske	Emilie Pine: Pišem sebi (eseji)	Ženski bralni klub
15. 6. 2021	Družbene razlike	Ng Celeste: Prikriti plameni	Medgeneracijski bralni klub
22. 6. 2021	Nova realnost	Janko Petrovec: Karantena. Rim.	Medgeneracijski bralni klub
8. 9. 2021	Medosebni odnosi	Petra Soukupová: Pod snegom	Medgeneracijski bralni klub
19. 9. 2021	Žalovanje	Laura Imai Messina: Telefon v vetru	Ženski bralni klub (starejše udeleženke, upokojenke)
28. 9. 2021	Medosebni odnosi	Paolo Giordano: Raztrgajmo nebo	Medgeneracijski bralni klub

30. 9. 2021	Izguba, vojna	Alena Mornštajnová: Hana	Medgeneracijski bralni klub
8. 11. 2021	Digitalna zasvojenost	Nataša Konc Lorenzutti: Gremomi v tri krasne	Osnovna šola (zadnja triada)

5 RAZISKAVA

Z empirično raziskavo smo želeli ugotoviti, kako uporabniki zaznavajo nove storitve, ponujene v sklopu projekta, in kako vrednotijo odnos zaposlenih do uporabnikov, ter pridobiti mnenja, stališča in predloge za morebitne izboljšave.

Kot smo že omenili pri predstavitvi metodologije, smo podatke za empirično analizo zbrali na dva načina: s spletno anketo (Priloga 1), ki je bila osredotočena na fizično knjižnico čustev in spletni portal, in na podlagi vprašalnikov (Priloga 2), ki so bili razdeljeni moderatorjem in udeležencem biblioterapevtskih bralnih srečanj. Tako pridobljene podatke smo obdelali z ustreznimi statističnimi metodami in interpretirali rezultate ter na njihovi podlagi potrdili oz. ovrgli zastavljene hipoteze, ki smo jih opisali v uvodu. Glede na to, da gre za inovativen pristop v pilotnem projektu, se pri postavljanju hipotez (1–3) nismo opirali na znanstveno in strokovno literaturo, temveč smo izhajali iz ideje, namenov in ciljev projekta in skupnega mnenja sodelujočih partnerjev, ki je bilo zastopano na zaključnem srečanju projekta, 2. in 3. marca 2022 v Bruslju.

5.1 IZVEDBA IN REZULTATI SPLETNE ANKETE

5.1.1 Zbiranje podatkov

K sodelovanju v anketi smo povabili vse, ki projekt Knjižnice čustev poznajo in so se z njegovimi storitvami že srečali oz. jih uporabljajo. Podatke smo zbirali en mesec: anketo se je reševalo od 22. marca do 22. aprila 2022. Povezava je bila objavljena na spletni strani Mestne knjižnice Kranj (www.mkk.si), povabilo smo v tem času večkrat objavili tudi na Facebook profilu Mestne knjižnice Kranj, povezavo do ankete pa smo po elektronski pošti poslali tudi vsem moderatorkam in udeležencem biblioterapevtskih bralnih srečanj, ki so bila izvedena v sklopu projekta. Glede na to, da morda nekateri starejši uporabniki ne obvladajo spletnih anket oz. do njih nimajo dostopa, smo jim omogočili tudi izpolnjevanje ankete v fizični obliki (v

knjižnici). Smiselno je namreč upoštevanje njihovih mnenj, saj predstavljajo pomemben segment knjižničnih uporabnikov.

Bethlehem in Biffignandi (2012) opozarjata na strukturo anketnega vprašalnika, saj neprimerno oblikovana vprašanja, napačen oz. nesmiseln vrstni red in napačne lestvice vrednotenja lahko povzročijo, da so rezultati nerelevantni, vprašanja pa anketirancem nerazumljiva. Ravno zato je smiselno predhodno testiranje na manjši skupini ljudi, ki sodijo v obravnavani vzorec. Prvi osnutek vprašalnika smo testirali na manjšem vzorcu kandidatov, ki spadajo v obravnavano skupino, drugi del testiranja pa smo opravili v aplikaciji 1KA, ki po testnem vnosu javi morebitne napake, opozorila in poda določena priporočila.

5.1.2 Metodologija

Cilji kvantitativnega raziskovanja zajemajo iskanje splošnih povezav, preizkušanje teorij in napovedovanje, v ospredju pa so splošne značilnosti v nizu velikega števila enot (Ragin, 2007). Kot smo že omenili, smo podatke za potrebe naše kvantitativne empirične raziskave pridobili s pomočjo metode spletnega anketiranja, za njihovo analizo pa smo uporabili različne statistične metode, kot so npr.: grafični prikaz podatkov, frekvenčna porazdelitev odgovorov po posameznih vprašanjih in izračun opisnih mer.

Spletno anketo smo pripravili s pomočjo odprtokodne aplikacije 1KA, ki omogoča celovito storitev spletnega anketiranja (izdelavo spletnega vprašalnika, izvedbo spletne ankete in urejanje ter analizo podatkov). Gre za razmeroma novo področje anketne metodologije, saj smo bili razmahu spletnih anket priča po letu 2000. Sodobno anketno raziskovanje je vse bolj zaznamovano s hitrim razvojem računalniško podprtih metod zbiranja podatkov, pri čemer sta najpogosteje uporabljeni neposredno spletno anketiranje in anketiranje po elektronski pošti, ki pa se z razvojem tehnologije vse bolj stapljata v enoten in integriran proces. Spletno anketiranje ima kar nekaj prednosti, najpomembnejše pa so naslednje tri: hitrost zbiranja podatkov, enostavnost izvajanja same ankete in cena oz. nizki stroški izvedbe anketiranja (1KA Spletne ankete, b. d.). Omogočen je večji razpon možnosti pri obliki vprašalnika, anketirančevo breme je manjše, avtomatično zbiranje podatkov pa poenostavljeno. Hkrati pa se moramo zavedati in upoštevati tudi slabosti spletnih anket, ki so povezane predvsem z reprezentativnostjo, s

problemi neodgovorov, s problemi nepokritja in vzorčenja ter z merskimi problemi (1KA Spletne ankete, b. d.; Lozar Manfreda idr., 2000).

5.1.3 Potek raziskave

V prvem delu so anketiranci najprej odgovorili na splošna demografska vprašanja (spol, status, izobrazba, starost), v drugem pa so se opredelili do različnih trditev v zvezi s splošnim zaznavanjem storitev projekta Knjižnice čustev in zaznavanjem odnosa zaposlenih do uporabnikov ter izrazili (ne)strinjanje s podanimi predlogi za izboljšanje storitev.

Pri oblikovanju vprašanj smo se oprli na trditev, da so splošne knjižnice storitvene organizacije, ki si prizadevajo uporabnikom zagotoviti dobre storitve in jim biti v pomoč. Uporabniki se ves čas odločajo, ali bodo knjižnico sploh obiskovali, in ocenjujejo kakovost njenih storitev. Ravno zato je pomembno, da se tudi s sistematičnim ugotavljanjem zadovoljstva uporabnikov s kakovostjo knjižničnih storitev pristopa k problematiki načrtovanja in ugotavljanja uspešnosti delovanja splošnih knjižnic. Zadovoljstvo uporabnikov namreč vpliva na njihovo zvestobo (Podbrežnik in Bojnec, 2013).

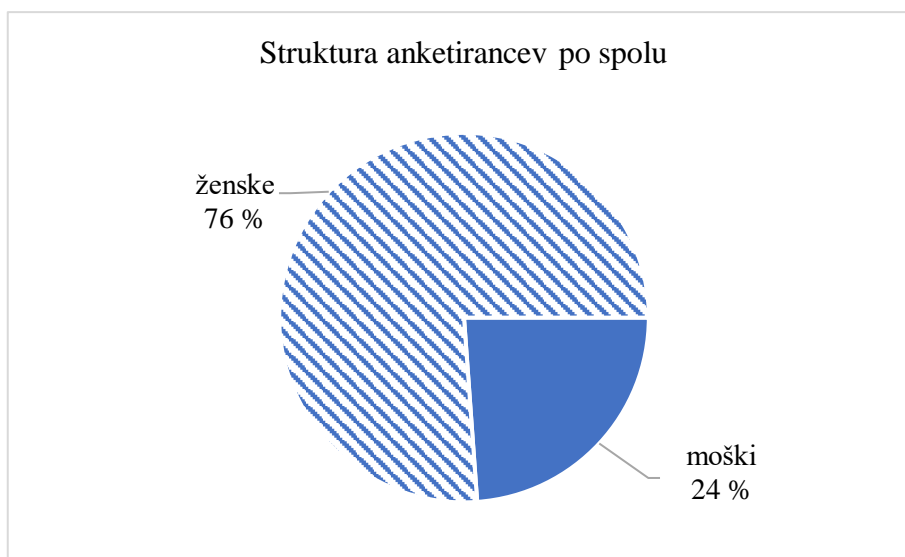
Pri sestavi vprašalnika smo si pomagali z merilnim instrumentom SERVQUAL, ki sicer služi merjenju, obdelavi in predstavitvi ugotavljanja zadovoljstva uporabnikov s kakovostjo knjižničnih storitev v slovenskih splošnih knjižnicah (Pinter, 2004; Podbrežnik, 2016; Podbrežnik in Bojnec, 2013). Nismo primerjali pričakovanj in dejanskih zaznav, temveč smo uporabili samo tiste trditve, ki so bile smiselne za naš primer. Oblikovali in prilagodili smo vprašanja, preko katerih so anketiranci ocenjevali svoja zaznavanja o storitvah projekta Knjižnice čustev in zaznavanje odnosa zaposlenih do uporabnikov.

5.1.4 Analiza rezultatov in ugotovitve

Na anketo sta se odzvala 102 anketiranca, pri čemer jih je 89 odgovarjalo preko spleta (večina preko povezave, objavljene na Facebook profilu Mestne knjižnice Kranj), 13 pa jih je rešilo anketo v tiskani obliki. Podatke slednjih smo zaradi lažje analize naknadno vnesli preko spleta. Ob prvem pregledu podatkov smo ugotovili, da je anketo v celoti rešilo 88 anketirancev, 14 pa jih je odgovorilo le na demografska vprašanja. Sklepamo, da so ugotovili, da projekta ne

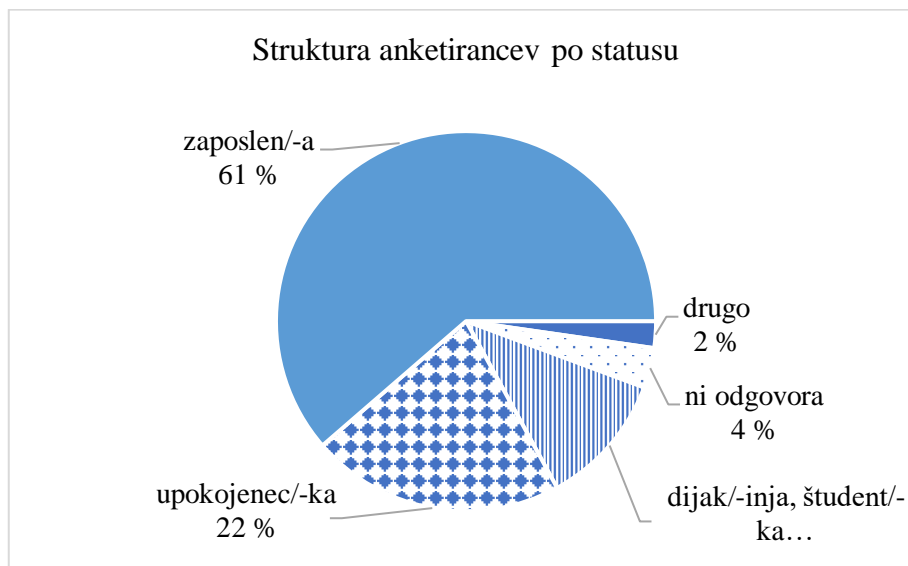
poznajo oz. z njim niso dovolj dobro seznanjeni in so zato predčasno zaključili z reševanjem ankete. Klikov na nagovor je bilo bistveno več ($n = 253$), kar kaže, da so bili ljudje pripravljeni na sodelovanje oz. jih je anketa pritegnila.

V nadaljevanju so predstavljene demografske spremenljivke. Med anketiranci je bilo 76 % žensk in 24 % moških (Slika 3). Rezultat je pričakovan, saj tudi sicer v knjižnico zahaja več žensk kot moških.

Slika 3: Struktura anketirancev po spolu (v %), $n = 88$

Na vprašanji o statusu (Slika 4) in najvišji dokončani stopnji izobrazbe (Slika 5) niso odgovorili vsi anketiranci: pri statusu imamo 3 manjkajoče odgovore, pri izobrazbi pa 4. Vendar pa teh anket nismo izločali iz našega vzorca, saj so anketiranci odgovarjali na vsebinska vprašanja v nadaljevanju. Skoraj dve tretjini anketirancev je zaposlenih (61 %), sledijo upokojeanci (22 %), dijaki in študentje (11 %), 2 anketiranca pa sta nezaposlena (status sta navedla pod "drugo").

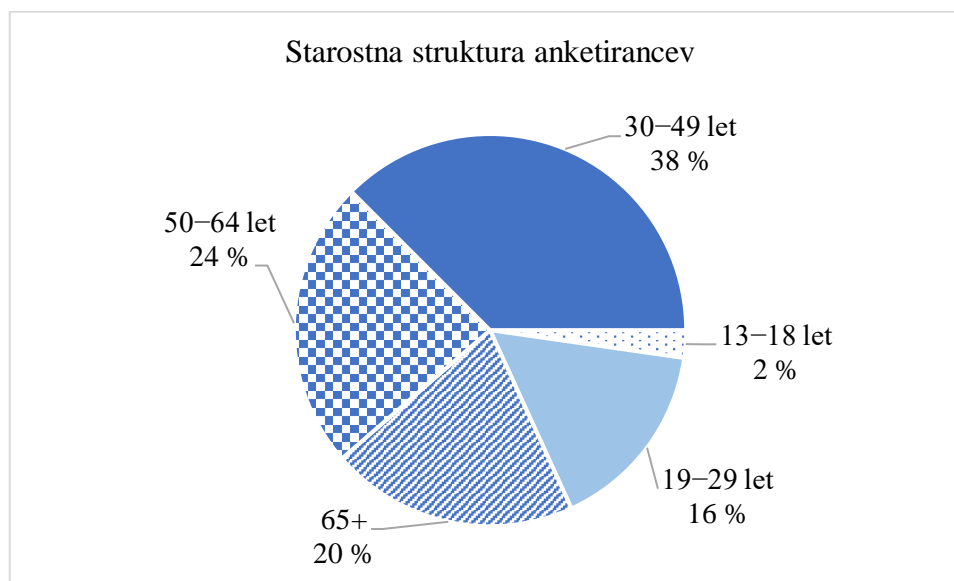
Slika 4: Struktura anketirancev po statusu (v %), n = 88

Na anketo so odgovarjali bolj izobraženi ljudje, saj jih ima kar dve tretjini dodiplomsko ali podiplomsko stopnjo izobrazbe.

Slika 5: Struktura anketirancev po stopnji izobrazbe (v %), n = 88

V vzorcu imamo zastopane različne starostne skupine (Slika 6), pri čemer velja opozoriti, da sta v starostni skupini 13–18 let samo 2 anketiranca (2 %). Razloge za to vidimo predvsem v postavitvi fizične knjižnice čustev v 2. nadstropju Knjižnice Globus, ki je namenjeno odraslim bralcem.

Slika 6: Starostna struktura anketirancev (v %), n = 88

V nadaljevanju smo najprej oblikovali osem trditev, ki se nanašajo na zaznavanje storitev projekta Knjižnice čustev. Do postavljenih trditev so se anketiranci opredelili na petstopenjski Likertovi lestvici, kjer 1 pomeni "sploh se ne strinjam", 2 "se ne strinjam", 3 "niti se ne strinjam, niti se strinjam", 4 "se strinjam" in 5 "povsem se strinjam", tako da le-te v statističnem smislu predstavljajo proučevane spremenljivke.

Porazdelitev odgovorov, izraženih z vrednostmi od 1 do 5, se od trditve do trditve seveda razlikuje. Njihovo razpršenost lahko izrazimo z različnimi merami variabilnosti, pri čemer sta najbolj poznani standardni odklon, ki sodi med absolutne mere, in koeficient variacije, ki je najpomembnejša relativna mera variabilnosti. Le-ta je opredeljena kot razmerje med standardnim odklonom in povprečno vrednostjo. Največja prednost koeficienta variacije pa je v tem, da omogoča tudi primerjavo variabilnosti med spremenljivkami, izraženimi v različnih merskih enotah oziroma z različnimi povprečnimi vrednostmi (Marinšek in Rogelj, 2021; Rogelj in Marinšek, 2014).

Kot je razvidno v Preglednici 3, kjer so prikazane osnovne opisne mere, ima najvišjo povprečno vrednost trditev "Najpomembnejši dejavnik prepoznavnosti projekta Knjižnice čustev so emotikoni/čustvenčki" (4,36). Pri tej trditvi je tudi najmanj razlik med odgovori ($kv = 0,160$), saj se z njo strinjajo (51,1 %) oz. povsem strinjajo (44,3 %) skoraj vsi anketiranci, izjema so le štirje (glej računalniški izpis podatkov v Prilogi 3). Glede na navedene izračune lahko potrdimo

zastavljeno hipotezo 3: "Najpomembnejši dejavnik prepoznavnosti projekta Knjižnice čustev so emotikoni/čustvenčki".

Zbrani podatki in izračuni pritrjujejo tudi hipotezi 1: "Nova postavitve knjižničnega gradiva uporabnikom omogoča lažjo, hitrejšo in v danem trenutku za njih najprimernejšo izbiro gradiva". Aritmetična sredina pri trditvi Q5e je namreč visoka (4,27), največ anketirancev (skoraj polovica) pa se je z omenjeno trditvijo povsem strinjalo. Omenimo še, da naklonjenost anketirancev fizični postavitvi knjižnice čustev pritrjuje tudi visoka povprečna vrednost (4,28) pri trditvi Q5d "Fizična postavitve knjižnice čustev (posebne police v drugem nadstropju na oddelku za književnost) je privlačna na pogled".

Naslovi knjig, ki so na voljo v fizični knjižnici čustev, so predstavljeni tudi na spletnem portalu. Prve izkušnje knjižničnega osebja so pokazale, da jim je fizična postavitve bližja, medtem ko je po njihovem mnenju spletni portal potreben določenih izboljšav. Zato smo tudi pri anketirancih testirali naslednjo hipotezo: "Fizična postavitve je privlačnejša in uporabnejša od spletnega portala". Pri tem ugotavljamo, da je 22 anketirancev imelo nevtralno mnenje (3), le en je izrazil nestrinjanje, preostali, tj. 72,5 %, pa so se z zastavljeno trditvijo strinjali oz. povsem strinjali. Kot še lahko vidimo v Preglednici 3, je tudi povprečna vrednost pri odgovorih na trditev Q5g precej višja od 3, saj znaša 4,03. Glede na predstavljene podatke in izračune lahko potrdimo tudi hipotezo 2.

Med preostalimi trditvami izpostavljamo še Q5b "Projekt Knjižnice čustev je bil ustrezno predstavljen s promocijskim gradivom". Na podlagi izračunanih koeficientov variacije namreč ugotavljamo, da je pri njej izražena najvišja heterogenost ($kv = 0,240$). To pomeni, da so si anketiranci ustvarili zelo različno mnenje o tem, kako je bil projekt predstavljen v javnosti. Zaradi relativno visokega deleža odgovorov med 1 in 3 (27,3 %, kar je največ med vsemi trditvami), ima predstavitev projekta s promocijskim gradivom tudi najnižjo povprečno oceno (3,80).

Preglednica 3: Opisne mere zaznavanja storitev projekta Knjižnice čustev

	Trditve	Št. enot	Naj-manjša vrednost	Največja vrednost	Aritm. sredina	Stand. odklon	Koef. variacije
Q5a	V knjižnici nudijo ustrezne informacije o projektu.	88	2	5	3,92	0,805	0,205
Q5b	Projekt Knjižnice čustev je bil ustrezno predstavljen s promocijskim gradivom.	88	1	5	3,80	0,912	0,240
Q5c	Najpomembnejši dejavnik prepoznavnosti projekta Knjižnice čustev so emotikoni/čustvenčki.	88	1	5	4,36	0,698	0,160
Q5d	Fizična postavitev knjižnice čustev (posebne police v drugem nadstropju na oddelku za književnost) je privlačna na pogled.	88	2	5	4,28	0,772	0,180
Q5e	Fizična zbirka knjižnice čustev uporabnikom omogoča lažjo, hitrejšo in v danem trenutku za njih najprimernejšo izbiro gradiva.	88	1	5	4,27	0,840	0,197
Q5f	Razpoložljivo gradivo je dovolj pestro in raznoliko.	88	2	5	4,05	0,757	0,187
Q5g	Fizična postavitev knjižnice čustev je uporabnejša od spletnega portala.	87	2	5	4,03	0,799	0,198
Q5h	Pomoč za uporabo storitev projekta je pravočasna (npr. pomoč pri izbiri gradiva, uporaba spletne strani ipd.).	86	2	5	4,02	0,686	0,171

Z naslednjim sklopom vprašanj smo preverjali, kako anketiranci zaznavajo odnos zaposlenih do uporabnikov (Preglednica 4), saj si uspešnega delovanja knjižnic in uresničevanja njihovega poslanstva ne moremo predstavljati brez zaposlenih, ki imajo ustrezna znanja s področja bibliotekarstva in informacijskih znanosti. Prav zvestoba in pripadnost zaposlenih lahko namreč pomembno vplivata na kakovost samih storitev (Podbrežnik in Bojnec, 2013).

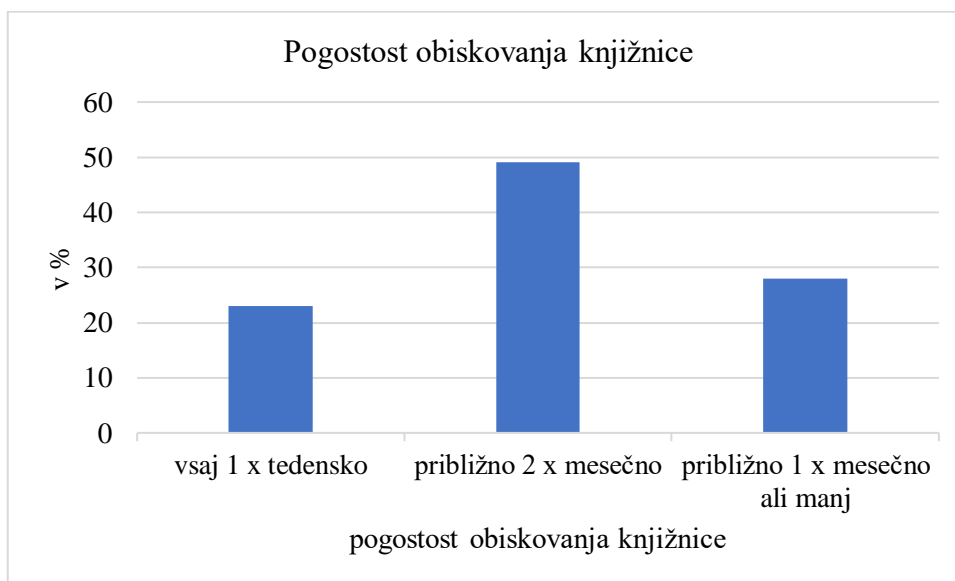
Vse trditve imajo visoke povprečne vrednosti, kar kaže na to, da so uporabniki (zelo) zadovoljni z odnosom zaposlenih (povprečje je pri vseh trditvah nad 4). Z najvišjima povprečnima vrednostma izstopata trditvi "Zaposleni v knjižnici so uporabnikom pripravljene pomagati"

(4,40) in "Zaposleni v knjižnici imajo dovolj strokovnega znanja" (4,34). Glede heterogenosti odgovorov pa med posameznimi trditvami ni velikih razlik, saj so si koeficienti variacije relativno podobni (od 0,115 do 0,156).

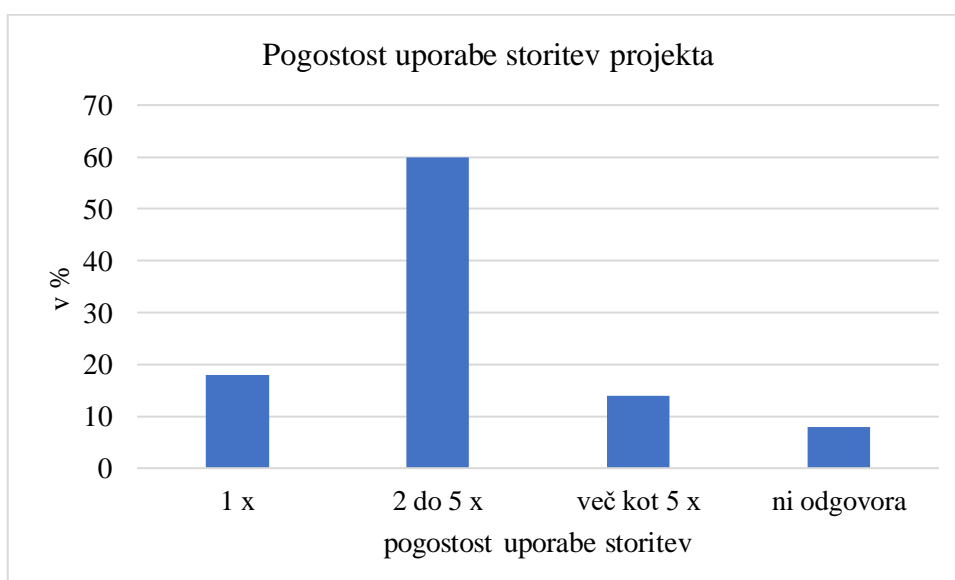
Preglednica 4: Opisne mere zaznavanja odnosa zaposlenih do uporabnikov

	Trditev	Št. enot	Naj-manjša vrednost	Največja vrednost	Aritm. sredina	Stand. odklon	Koef. variacije
Q6a	Zaposleni v knjižnici so uporabnikom pripravljene pomagati.	88	3	5	4,40	0,537	0,122
Q6b	Zaposleni v knjižnici se osebno posvetijo uporabnikom.	88	2	5	4,01	0,597	0,149
Q6c	Zaposleni v knjižnici so vljudni do uporabnikov.	88	3	5	4,26	0,491	0,115
Q6d	Zaposleni v knjižnici imajo dovolj strokovnega znanja.	88	2	5	4,34	0,676	0,156
Q6e	Zaposleni v knjižnici vzbuja zaupanje pri uporabnikih.	88	3	5	4,01	0,577	0,144

Anketirance smo spraševali tudi o pogostosti obiskovanja knjižnice (Slika 7) in uporabe storitev projekta Knjižnice čustev (Slika 8). Slaba polovica anketirancev obiskuje knjižnico približno 2-krat mesečno, 20 (22,7 %) vsaj 1-krat tedensko, preostali (25 oz. 28,4 %) pa približno 1-krat mesečno ali manj. Na vprašanje o pogostosti uporabe storitev projekta Knjižnice čustev ni odgovorilo 7 anketirancev. Predvidevamo, da so to tisti uporabniki, ki projekt sicer poznajo (so o njem brali oz. so zanj izvedeli iz medijev ipd.), niso pa uporabili nobene izmed storitev projekta. Večina anketirancev (53 oz. 60,2 %) je sicer storitve že uporabilo 2–5-krat. Pričakovali smo tudi, da bodo tisti, ki pogosteje obiskujejo knjižnico, tudi večkrat uporabili storitve projekta Knjižnice čustev. Ker gre v tem primeru za ugotavljanje povezanosti med dvema kategorialnima spremenljivkama, je ustrezen tip statističnega preizkusa kontingenca (Ferligoj, 1995). Pri tem se uporablja Pearsonov test hi kvadrat, ki pa ni odkril statistično značilne povezanosti.

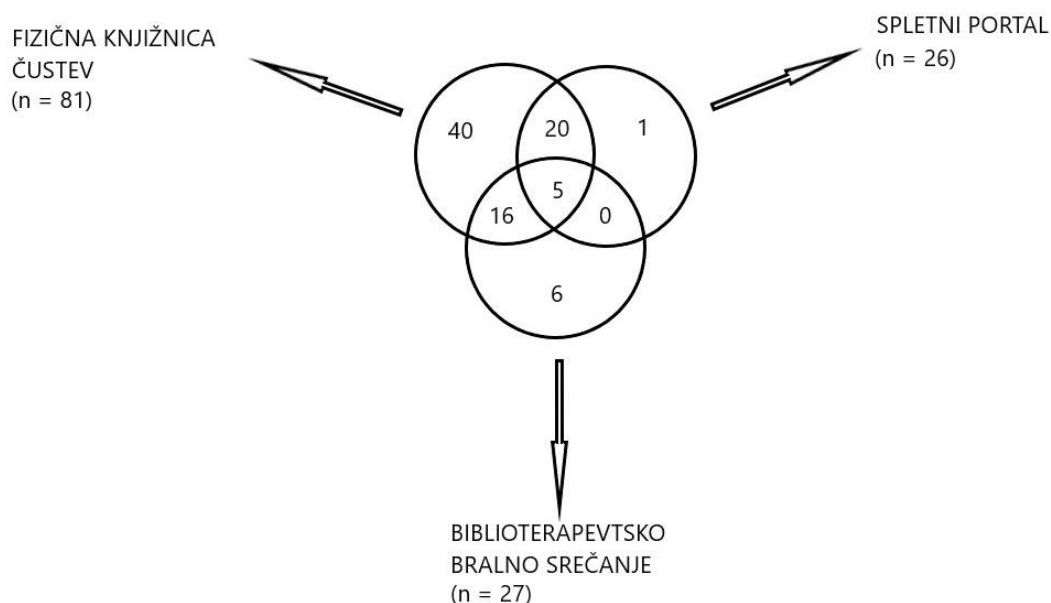

Slika 7: Pogostost obiskovanja knjižnice (v %), n = 88

Slika 8: Pogostost uporabe storitev projekta Knjižnice čustev (v %), n = 88

Zanimalo nas je tudi, katere storitve projekta uporabljajo anketiranci. Izkazalo se je, da jih 81 uporablja fizično knjižnico čustev, 26 spletni portal, 27 pa se jih je udeležilo biblioterapevtskega bralnega srečanja. Glede na to, da so anketiranci lahko izbirali več odgovorov, smo na Sliki 9 s presekom množic prikazali tudi število uporabnikov po različnih kombinacijah storitev, ki so jih uporabljali.

Slika 9: Število uporabnikov po različnih kombinacijah storitev, prikazano s presekom množic

V raziskavi smo želeli pridobiti tudi mnenja in predloge za izboljšavo storitev projekta (Preglednica 5). Izkazalo se je, da je anketirancem najbolj pomembno povečanje nabora gradiva v fizični knjižnici čustev, torej nakup novih naslovov za zbirko (4,17) ter izvedba bralnih srečanj z razpravo o prebranem gradivu iz priporočilnega seznama knjižnice čustev (3,93); najmanj pa so se strinjali z možnostjo stalne prisotnosti knjižničnega osebja ob fizični zbirki (2,79). Nekoliko preseneča relativno nizka povprečna vrednost pri trditvi Q10d "Izboljšava spletnega portala", saj bi glede na potrditev hipoteze 2 pričakovali višjo stopnjo strinjanja z izboljšavo spletnega portala. Pet anketirancev je podalo tudi druge predloge za izboljšavo storitev projekta, pri čemer so trije opozorili na pomanjkanje pozitivnih čustev, en anketiranec je izpostavil željo po bistveno večjem številu gradiva, en pa je predlagal promocijo v lokalnem časopisu.

Preglednica 5: Opisne mere predlogov za izboljšanje storitev, ki jih ponuja projekt Knjižnice čustev

	Trditev	Št. enot	Najmanjša vrednost	Največja vrednost	Aritm. sredina	Stand. odklon	Koef. variacije
Q10a	Povečanje nabora gradiva v fizični knjižnici čustev.	87	2	5	4,17	0,795	0,191
Q10b	Prostorska širitev.	87	1	5	3,84	0,901	0,235
Q10c	Več promocije.	87	2	5	3,77	0,831	0,220
Q10d	Izboljšava spletnega portala.	85	2	5	3,69	0,900	0,244

Q10e	Stalna prisotnost knjižničnega osebja ob fizični zbirki.	87	1	5	2,79	0,878	0,315
Q10f	Izvedba bralnih srečanj z razpravo o prebranem gradivu iz priporočilnega seznama knjižnice čustev.	87	1	5	3,93	0,925	0,234

Zadnji dve trditvi v anketi se nanašata na uporabo spletnega portala (Preglednica 6). Za odgovore smo zaprosili samo tiste, ki so že uporabljali spletni portal. Kljub temu da smo že pri predhodnih vprašanjih ugotovili, da je spletni portal uporabilo 26 anketirancev, smo na to vprašanje prejeli več odgovorov, in sicer 48. Sklepamo, da ti uporabniki spletni portal poznajo in so si ga že ogledali, vendar ga nekateri izmed njih niso uporabili. Zato smo upoštevali vse odgovore, saj so bile trditve postavljene zelo splošno.

Trditev "Vsebino spletnega portala (oz. priporočilni seznam literature na njem) prepoznavam kot sredstvo/storitev za spodbujanje branja" ima visoko povprečje (4,13), kar kaže na to, da ima spletni portal kljub nekaterim pomislekom pomembno vlogo pri knjižnici čustev.

Zato lahko zaključimo, da so anketiranci spletni portal prepoznali kot storitev za spodbujanje branja. Pri trditvi "Na spletnem portalu pogrešam možnost soustvarjanja vsebine (npr. možnost podajanja predlogov, komentiranje, spreminjanje vrednosti čustev ipd.)" je bilo povprečje nižje (3,71), a je kljub temu zaznati določeno željo anketirancev po soustvarjanju vsebine, saj je delež tistih, ki se s trditvijo (povsem) strinjajo znašal dobro polovico (54,2 %).

Preglednica 6: Opisne mere stopenj strinjanja glede trditev o uporabi spletnega portala

	Trditev	Št. enot	Naj-manjša vrednost	Največja vrednost	Aritm. sredina	Stand. odklon	Koef. variacije
Q12a	Vsebino spletnega portala (oz. priporočilni seznam literature na njem) prepoznavam kot sredstvo/storitev za spodbujanje branja.	48	2	5	4,13	0,531	0,129
Q12b	Na spletnem portalu pogrešam možnost soustvarjanja vsebine (npr. možnost podajanja predlogov, komentiranje, spreminjanje vrednosti čustev ipd.)	48	2	5	3,71	0,988	0,266

5.2 IZVEDBA IN REZULTATI ANKETNIH VPRAŠALNIKOV OPRAVLJENIH MED UDELEŽENCI BIBLIOTERAPEVTSKIH BRALNIH SREČANJ

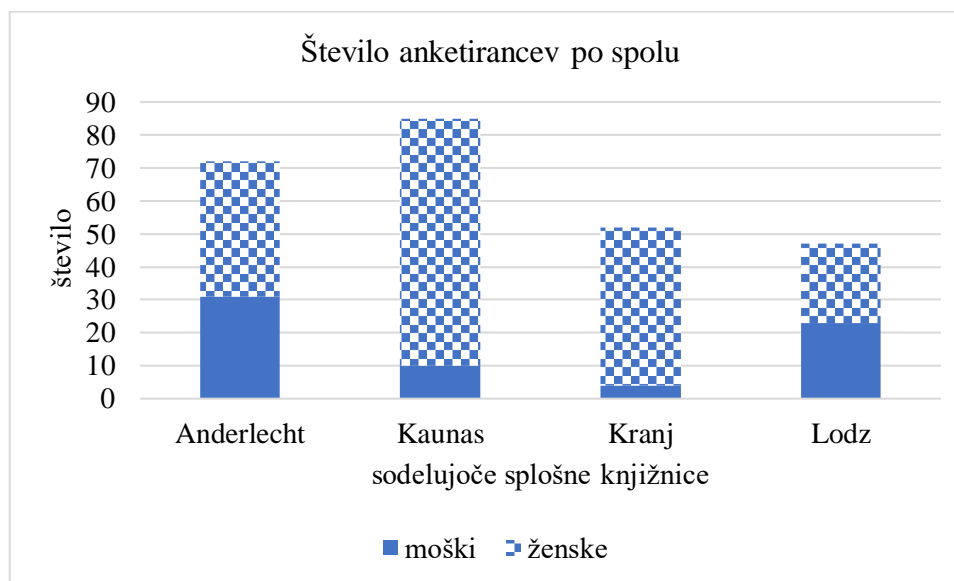
V sklopu projekta je bila predvidena tudi raziskava, katere namen je izpostaviti vpliv splošnih knjižnic kot učnega okolja, uporabo digitalnih orodij kot enega izmed pripomočkov za razvoj novih spretnosti, prispevek kognitivnih ved in čustev na področju kulture oz. branja ter najpomembnejše, moč biblioterapije na družbene spremembe (posameznika).

Eden izmed delovnih paketov, ki se je nanašal na evalvacijo in oceno oz. analizo projekta, je med svojimi aktivnostmi predvidel tudi spremljanje biblioterapevtskih bralnih srečanj v vseh štirih sodelujočih partnerskih splošnih knjižnicah oz. natančneje, vpliv teh srečanj na udeležence. V ta namen so tako udeleženci kot moderatorji po vsakem biblioterapevtskem bralnem srečanju izpolnili posebne vprašalnike⁸, ki so bili pripravljene za potrebe projekta (Priloga 2). Srečanja so bila izvedena v štirih evropskih splošnih knjižnicah (Anderlecht, Kaunas, Kranj, Lodz), vsi omenjeni partnerji pa so udeležencem razdelili enake vprašalnike. Ti so najprej odgovorili na nekaj demografskih vprašanj (spol, starost, poklic), nato pa so sledila vsebinska vprašanja, ki so se nanašala na pričakovanja, relevantnost obravnavane tematike, trenutno počutje, mnenja o poteku, pomembnosti in koristnosti srečanja, mnenja o moderiranju srečanj. V nadaljevanju predstavljamo nekaj najpomembnejših ugotovitev.

Glede na to, da so mladi skupina, ki jih je vse težje privabiti v knjižnico in nasploh spodbuditi k branju, so bila nekatera izmed biblioterapevtskih bralnih srečanj namenjena posebej tej uporabniški skupini (predvsem v Anderlechtu in Lodzu). Skupaj je na biblioterapevtskih bralnih srečanjih prisostvovalo 256 udeležencev, od tega 40 % mlajših od 18 let (101 udeleženec). Srečanj v Kaunasu in Kranju pa so se povečini udeležili odrasli bralci, pri čemer so bile zastopane vse starostne skupine. Slika 10 prikazuje število anketirancev po spolu v vseh štirih splošnih knjižnicah, iz katere je razvidno, da se je srečanj udeležilo bistveno več žensk kot moških.

---

⁸ Za vprašalnike so poskrbeli zunanji sodelavci, podjetje Apeha consulting (Pierre Bedouelle), ki zagotavlja podporo evropskim akterjem na področju kulturnega sodelovanja pri doseganju ciljev njihovih projektov (<https://apehaconsulting.eu/>). Pri analizi se opiramo tudi na prispevek, ki je bil predstavljen na zaključnem srečanju projekta v Bruslju, in sicer Bedouelle, P. (2022). Evaluation and qualitative assessment: evaluation 1st feedback.

Slika 10: Število udeležencev po spolu v vseh štirih sodelujočih splošnih knjižnicah, n = 256

Večina udeležencev (196 oz. 76 %) se je prvič udeležila biblioterapevtskega bralnega srečanja. Za odrasle bralce je pomemben dejavnik, ko so se odločali za udeležbo na srečanju, predstavljala tudi predpisana oz. določena tematika (106 oz. 66 % od 155 udeležencev), medtem ko pri mlajših udeležencih posebnih pričakovanj nismo pričakovali. Kar se torej tiče odraslih bralcev, jih je v ta pilotni projekt velik del vstopil z določenimi pričakovanji, ki pa se nanašajo predvsem na dve stvari: radovednost oz. želja izvedeti več o biblioterapiji in naučiti se nekaj novega o določenih temah ter izkusiti nov inovativen način k spodbujanju branja. Kar 97 % odraslih udeležencev je povedalo, da so srečanja izpolnila njihova pričakovanja, samo 4 (oz. 3 %) pa so izkušnjo opredelili kot nezadovoljivo. Odrasli so kot pozitivne učinke biblioterapije navedli možnost za izmenjavo in izražanje mnenj (35 %), učenje o obravnavanih temah, biblioterapevtskem pristopu in knjigah (22 %), kvalitetno preživljanje (prostega) časa (17 %), pridobitev navdiha (16 %) in boljše počutje (9 %).

Kar se tiče takojšnjih občutij po biblioterapevtskih bralnih srečanjih (vseh udeležencev), se je kar 80 % udeležencev počutilo pozitivno, 20 % je svoje počutje opredelilo nevtrarno, le en udeleženec pa je svoje počutje opredelil kot negativno. Najpogosteje izražena čustva oz. občutki po srečanjih pa so bila: dobro/odlično (49 %), sproščeno/mirno (20 %), zainteresirano (9 %), optimistično (8 %), slabih 10 % sodelujočih v anketi pa je izpostavilo tudi čustva, kot so zmedenost, izgubljenost, živčnost, prisotnost žalostnih misli.

Večini udeležencev so se biblioterapevtska bralna srečanja zdela zelo koristna, največkrat so za to navedli naslednje dejavnike:

- nov pogled, nove perspektive: širjenje obzorij, spodbujanje razmišljanja, učenje o novih tematikah (49 %),
- omogočanje izmenjave mnenj, pogledov ipd. z drugimi (21 %),
- priložnost za izboljšanje veščin in vedenja (13 %),
- občutek sprejetosti: da so sprejeti takšni, kot so, občutek zaupanja in pripadnosti znotraj skupine (12 %).

Spodbudna rezultata sta tudi ta, da bi se 87 % udeležencev ponovno udeležilo biblioterapevtskega bralnega srečanja, 88 % pa jih bo tovrstno udeležbo oz. sodelovanje priporočilo tudi drugim. 33 udeležencev je po biblioterapevskem bralnem srečanju spremenilo mnenje o knjižnici, pri čemer jih dve tretjini izpostavlja pomen raznolikosti novih, modernejših storitev, privlačnost in odprtost knjižničnega prostora.

Zaradi navedenih rezultatov in dejstva, da smo v vseh štirih sodelujočih splošnih knjižnicah dobili podobne rezultate lahko hipotezo 4 "Biblioterapevtska bralna srečanja pozitivno vplivajo na počutje posameznikov in pripomorejo h krepitvi socialnih vezi" potrdimo.

6 RAZPRAVA Z ZAKLJUČKI

Na podlagi rezultatov in ugotovitev, pridobljenih v raziskavi, lahko trdimo, da je bil mednarodni projekt Knjižnice čustev oz. storitve, ki so bile izvedene, pri uporabnikih Mestne knjižnice Kranj dobro sprejet in prepoznan. Poleg ugotavljanja učinkovitosti zastavljenih ciljev in kakovosti samih storitev pa je seveda pomembno, da so knjižnice seznanjene s pričakovanji, zadovoljstvom in mnenji uporabnikov knjižničnih storitev, saj so le-ti v središču knjižničnih politik. Splošne knjižnice so proaktivne ustanove, ki pomembno vplivajo na razvoj lokalne skupnosti, pri čemer je vloga uporabnikov še posebej poudarjena. Tovrstna spoznanja so zato uporabna tudi pri načrtovanju izboljšav obstoječih in razvoja morebitnih novih storitev. Ker se akcije za spodbujanje branja oz. projekti za dvig bralne pismenosti pogosto začnejo kot pilotni projekti, je smiselna evalvacija le-teh, saj se na njeni podlagi lahko še (uspešneje) razvijajo naprej.

Fizična knjižnica čustev je predvsem po zaslugi oblikovanja z emotikoni/čustvenčki dobro prepoznana in uporabljena kot zbirka, ki uporabnikom omogoča lažjo, hitrejšo in v danem trenutku za njih najprimernejšo izbiro gradiva. V nadaljevanju je zato smiselna predvsem nadgradnja oz. širitev te zbirke, saj so željo po večjem naboru gradiva izrazili tudi anketiranci. Bistveno manj je v uporabi spletni portal, na katerem uporabniki prav tako lahko iščejo gradivo po čustvih in še nekaterih drugih kriterijih. Sicer velika večina tistih, ki je seznanjena s spletnim portalom, le-tega prepozna kot priporočilni seznam literature oz. kot sredstvo/storitev, ki lahko pripomore k spodbujanju branja. Predvsem pri tej storitvi vidimo še veliko možnosti za razvoj (npr. registracija uporabnikov na portalu z možnostjo soustvarjanja vsebine, direktna povezava na knjižnični katalog, kjer imajo uporabniki takoj na vpogled status gradiva ter možnost rezervacije ipd.), vendar so pri urejanju spletnih vsebin omejitve pogosto povezane s finančnimi zmožnostmi. Knjižnice pa nedvomno so ustanove, kjer bi biblioterapevtska bralna srečanja tudi v prihodnje dobila svoje mesto. V Mestni knjižnici Kranj sicer v sklopu projekta Modro brati in kramljati že deluje preko 20 bralnih skupin, s katerimi bi prav tako lahko delili znanje, pridobljeno pri projektu. Biblioterapevtska bralna srečanja so bila za udeležence zelo koristna, saj so udeležbo videli kot priložnost za izboljšanje veščin in vedenja in kot možnost za izražanje svojih mnenj, stališč in prepričanj. Srečanja in obravnavane tematike so jih vzpodbudile k razmišljanju, naučili so se novih stvari ter se seznanili z mnenji drugih. Izpostavili so tudi občutek sprejetosti, zaupanja in pripadnosti znotraj skupine.

Čeprav ne gre za obsežno raziskavo, lahko rečemo, da so rezultati vzpodbudni. Tudi nevroznanost pritrjuje, da branje prinaša številne koristi za možgane, preprečuje upad kognitivnih sposobnosti in zmanjšuje stres. Z biblioterapijo se razvija intelektualni in čustveni razvoj posameznika, predvsem pa jo lahko uporabimo kot sredstvo za spodbujanje branja.

V prihodnjih mesecih bodo predstavljeni tudi obsežnejši podatki oz. analiza rezultatov raziskave, izvedene v štirih splošnih knjižnicah, predvsem z vidika (kratkoročnega in dolgoročnega) vpliva biblioterapevtskih bralnih srečanj na udeležence. Poleg anketnih vprašalnikov bodo analizirani tudi raziskovalni podatki, pridobljeni s kvalitativni intervjuji z nekaterimi udeleženci in moderatorji srečanj, ki pa so bili izvedeni nekaj mesecev po posameznih srečanjih. Na ta način bodo morda zaznane tudi spremembe pri posamezniku, ki so nastale kot rezultat izvajanja dejavnosti.

Tovrstni projekti so vsekakor dobrodošli, saj privabljajo k branju in spodbujajo bralno pismenost, kar je seveda ena izmed ključnih nalog splošnih knjižnic. Mednarodna partnerstva lahko predstavljajo temelj za razvoj novih storitev, predvsem pa so pomembna zaradi izmenjave dobrih praks.

7 NAVEDENI VIRI IN LITERATURA

- Appleyard, J. A. (1994). *Becoming a reader: the experience of fiction from childhood to adulthood*. Cambridge University Press.
- Armstrong, P. B. (2015). *Kako se literatura igra z možgani? nevroznanost umetnosti in branja*. Univerza v Ljubljani, Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Aupič, M., Brenčič, P., Fras Popović, S., Lesjak, B., Podbrežnik Vukmir, B., Vilar, P., Vodeb, G. in Zdravje, A. (2018). *Doseganje razvojnih usmeritev Standardov za splošne knjižnice veljavnih v obdobju 2005-2017: raziskava*. Narodna in univerzitetna knjižnica. <https://cezar.nuk.uni-lj.si/common/files/studije/raziskava-doseganje-standardov-splosne-knjiznice-2005-2017.pdf>
- Bedouelle, P. (3. 3. 2022). *Evaluation and qualitative assessment: evaluation 1st feedback* [Predstavitev prispevka]. Zaključno srečanje partnerjev projekta Knjižnice čustev, Bruselj.
- Bešter Turk, M. in Godec Soršak, L. (2016). Kaj spremeniti pri pouku za dvig ravni bralne pismenosti. V T. Devjak in I. Saksida (ur.), *Bralna pismenost kot izziv in odgovornost* (str. 119–142). Pedagoška fakulteta.
- Bethlehem, J. G. in Biffignandi, S. (2012). *Handbook of web surveys*. J. Wiley.
- Bon, M. (2017). Razvoj bralne pismenosti: nova nacionalna strategija. V T. Bešter in D. Vovk (ur.), *Povezovanje, sodelovanje, skupnosti: ustvarimo državo bralcev: zbornik referatov* (str. 235–249). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Borko, T., Zabukovec, V. in Južnič, P. (2006). Pričakovanja uporabnikov o storitvah splošne knjižnice. *Knjižnica*, 50(4), 93–105.
- Burkeljca, S. (2010). Branje pomembno vpliva na sočutje in strpnost ter prispeva k oblikovanju človekove osebnosti. V S. Burkeljca (ur.), *Čudežnost besed: bibliopreventiva* (str. 33–41). Občina Domžale.
- Cvetek, M. (2014). *Živeti s čustvi: čustva, čustveno procesiranje in vseživljenjski čustveni razvoj*. Univerza v Ljubljani, Teološka fakulteta.

- Ekman, P. (2004). *Emotions revealed: understanding faces and feelings*. Phoenix.
- Ekman, P. (2007). *Emotions revealed: recognizing faces and feelings to improve communication and emotional life*. St. Martin's Griffin.
- 1KA Spletne ankete. (b. d.). *Spletno anketiranje*. <https://www.1ka.si/d/sl/spletne-ankete/spletno-anketiranje>
- Ferligoj, A. (1995). *Osnove statistike na prosojnicah*. Samozaložba Z. Batagelj.
- Gladding, S. T. in Gladding, C. (1991). The ABCs of bibliotherapy for school counselors. *School Counselor*, 39(1), 7–13.
- Goleman, D. (2010). *Čustvena inteligenca*. Mladinska knjiga.
- Grosman, M. (2006). *Razsežnosti branja: za boljšo bralno pismenost*. Karantanija.
- Haramija, D. in Vilar, P. (2017). Bralna kultura kot pomemben dejavnik razvoja bralne pismenosti. *Otrok in knjiga*, 44(98), 5–16.
- Kovač, M. (2020). *Berem, da se poberem: 10 razlogov za branje knjig v digitalnih časih*. Mladinska knjiga.
- Kuhlthau, C. C. (1993). *Seeking meaning: a process approach to library and information services*. Ablex.
- Lozar Manfreda, K., Vehovar, V. in Batagelj, Z. (2000). Veljavnost interneta kot anketnega orodja. *Teorija in praksa*, 37(6), 1035–1051.
- Marinčič, M. (2021). *Literarna veda in biblioterapija* [Magistrsko delo]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Marinšek, D. in Rogelj, R. (2021). *Spoznavanje statistične analize s programom R*. Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
- McNicol, S. (2018). Theories of bibliotherapy. V S. McNicol in L. Brewster (ur.), *Bibliotherapy* (str. 23–40). Facet Publishing.
- Mestna knjižnica Kranj. (9. 11. 2020). *Strateški načrt Mestne knjižnice Kranj 2021–2025*. <https://www.mkk.si/asset/T99h8r4BLFBkWctJp>
- Nacionalna strategija za razvoj bralne pismenosti za obdobje 2019–2030*. (2019). Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije. <https://www.gov.si/novice/2020-01-15-nacionalna-strategija-za-razvoj-bralne-pismenosti-za-obdobje-2019-2030/>
- Novljan, S. (2005). Knjižničarstvo. V S. Rugelj (ur.), *Knjižna kultura* (str. 84–160). UMco.
- Obal, T. (2007). *Kompetence bibliotekarja za izvajanje biblioterapije* [Magistrsko delo]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.

- Pečjak, S. (2012). *Psihološki vidiki bralne pismenosti: od teorije k praksi*. Univerza v Ljubljani, Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Pedagoški inštitut. (10. 12. 2019). *Sporočilo za medije: Rezultati mednarodne raziskave PISA 2018*. <https://www.pei.si/sporocilo-za-medije-rezultati-mednarodne-raziskave-pisa-2018/>
- Pinter, A. (2004). Od zadovoljnega k uspešnemu uporabniku knjižnic: konceptualni in metodološki elementi raziskovanja uporabnikov. *Knjižnica*, 48(3), 33–58.
- Pobrežnik, I. (2016). Ugotavljanje zadovoljstva uporabnikov s kakovostjo storitev v slovenski splošni knjižnici. *Knjižnica*, 60(1), 17–44.
- Podbrežnik, I. in Bojnec, Š. (2013). *Ugotavljanje kakovosti storitev v splošnih knjižnicah*. Univerza na Primorskem, Fakulteta za management. <https://www.fm-kp.si/zalozba/ISBN/978-961-266-154-0.pdf>
- Pogačnik, J. (2010). Branje knjig in pisanje imata lahko terapevtsko vlogo. V S. Burkeljca (ur.), *Čudežnost besed: bibliopreventiva* (str. 53–59). Občina Domžale.
- Računsko sodišče Republike Slovenije. (16. 9. 2020). *Revizijsko poročilo: Bralna pismenost otrok v Republiki Sloveniji*. https://www.rs-rs.si/fileadmin/user_upload/Datoteke/Revizije/2020/Bralna-pismenost/Bralna_pismenost_RevizijskoP.pdf
- Ragin, C. C. (2007). *Družboslovno raziskovanje: enotnost in raznolikost metode*. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za družbene vede.
- Rešič Rihar, T. in Urbanija, J. (1999). *Biblioterapija*. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta, Oddelek za bibliotekarstvo.
- Rogelj, R. in Marinšek, D. (2014). *Statistična analiza: zbirka rešenih primerov s komentarji*. Univerza v Ljubljani, Ekonomska fakulteta.
- Rubin, R. J. (2006). *Demonstrating results: using outcome measurement in your library*. American Library Association.
- Slovenske splošne knjižnice za prihodnost: strategija razvoja slovenskih splošnih knjižnic 2013–2020*. (2012). Združenje splošnih knjižnic Slovenije.
- Sridhar, D. in Vaughn, S. (2000). Bibliotherapy for all. *Teaching Exceptional Children*, 33(2), 74–82.
- Strokovna priporočila in standardi za splošne knjižnice: (za obdobje 2018–2028)*. (2019). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.

- Špoljar, M. (2003). *Biblioterapija v splošni knjižnici* [Magistrsko delo]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Štefe, M. in Pečjak, D. (1. 2. 2022). Projekt »Knjižnice čustev« v Mestni knjižnici Kranj. *Blog Cobiss*. <https://blog.cobiss.si/2022/02/01/projekt-knjiznice-custev-v-mestni-knjiznici-kranj/#more-3961>
- Varlejs, J. (2021). *IFLA - Smernice za stalni strokovni razvoj: načela in dobre prakse*. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije. https://www.zbds-zveza.si/wp-content/uploads/publikacije/Smer_prakse.pdf
- Vilar, P. (2017). *Proaktivna splošna knjižnica za bralno pismenost in bralno kulturo*. Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Vilar, P., Vodeb, G. in Bon, M. (2017). Proaktivna splošna knjižnica: slovenske splošne knjižnice, bralna pismenost in bralna kultura. V T. Bešter in D. Vovk (ur.), *Povezovanje, sodelovanje, skupnosti: ustvarimo državo bralcev: zbornik referatov* (str. 174–217). Zveza bibliotekarskih društev Slovenije.
- Zabukovec, V. (2017). Biblioterapija v knjižnici. *Knjižnica*, 61(4), 23–34.
- Zabukovec, V., Resman, M. in De Brito, M. (2007). Bibliosvetovanje (biblioterapija) v šoli. *Pedagoška obzorja*, 22(3-4), 63–77.
- Zakon o knjižničarstvu (ZKnj-1). (2001). *Uradni list RS*, št. 87/2001, 96/2002 - ZUJIK, 92/2015.
- Združenje splošnih knjižnic. (b. d.). *Bralna kultura in bralna pismenost*. <https://www.knjiznice.si/uporabniki/storitve/bralna-kultura-in-bralna-pismenost/>

PRILOGE

Priloga 1: Anketni vprašalnik

ANKETA – KNJIŽNICE ČUSTEV

Spoštovani, vljudno vas naprošamo, da si vzamete nekaj minut časa in izpolnite kratko anketo, ki se nanaša na projekt Knjižnice čustev. Za vaš čas in sodelovanje se vam že vnaprej najlepše zahvaljujemo!

Q1 Najprej vas prosimo za nekaj vaših demografskih podatkov.

Spol:

- Moški
- Ženski

Q2 Kakšen je vaš trenutni status?

- Dijak-inja / Študent-ka
- Zaposlen-a
- Upokojenec-ka
- Drugo (navedite):

Q3 Kakšna je vaša najvišja dosežena stopnja izobrazbe?

- Srednješolska ali manj
- Dodiplomska
- Podiplomska

Q4 V katero starostno kategorijo spadate?

- 13–18
- 19–29
- 30–49
- 50–64
- 65+

Q5 Naprošamo vas, da se opredelite do spodaj navedenih trditev, ki se nanašajo na vaše zaznavanje aktivnosti/storitev projekta Knjižnice čustev. Stopnjo strinjanja s trditvami izrazite z ocenami od 1 do 5 (pri čemer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 2 se ne strinjam, 3 niti se ne strinjam, niti se strinjam, 4 se strinjam, 5 povsem se strinjam).

	1 sploh se ne strinjam	2 se ne strinjam	3 niti se ne strinjam, niti se strinjam	4 se strinjam	5 povsem se strinjam
V knjižnici nudijo ustrezne informacije o projektu.					
Projekt Knjižnice čustev je bil ustrezno predstavljen s promocijskim gradivom.					

Najpomembnejši dejavnik prepoznavnosti projekta Knjižnice čustev so emotikoni/čustvenčki.					
Fizična postavitev knjižnice čustev (posebne police v drugem nadstropju na oddelku za književnost) je privlačna na pogled.					
Fizična zbirka knjižnice čustev uporabnikom omogoča lažjo, hitrejšo in v danem trenutku za njih najprimernejšo izbiro gradiva.					
Razpoložljivo gradivo je dovolj pestro in raznoliko.					
Fizična postavitev knjižnice čustev je uporabnejša od spletnega portala.					
Pomoč za uporabo storitev projekta je pravočasna (npr. pomoč pri izbiri gradiva, uporaba spletne strani ipd.).					

Q6 Naprošamo vas, da se opredelite do spodaj navedenih trditev, ki se nanašajo na vaše zaznavanje odnosa zaposlenih do uporabnikov. Stopnjo strinjanja s trditvami izrazite z ocenami od 1 do 5 (pri čemer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 2 se ne strinjam, 3 niti se ne strinjam, niti se strinjam, 4 se strinjam, 5 povsem se strinjam).

	1 sploh se ne strinjam	2 se ne strinjam	3 niti se ne strinjam, niti se strinjam	4 se strinjam	5 povsem se strinjam
Zaposleni v knjižnici so uporabnikom pripravljene pomagati.					
Zaposleni v knjižnici se osebno posvetijo uporabnikom.					
Zaposleni v knjižnici so vljudni do uporabnikov.					
Zaposleni v knjižnici imajo dovolj strokovnega znanja.					
Zaposleni v knjižnici vzbujajo zaupanje pri uporabnikih.					

Q7 Kako pogosto obiskujete knjižnico?

- Vsaj 1x na teden
 Približno 2x mesečno
 Približno 1x mesečno
 Približno 1x na tri mesece

Q8 Kolikokrat ste do sedaj uporabili aktivnosti/storitve projekta Knjižnice čustev (npr. izposoja gradiva iz fizične knjižnice čustev, uporaba spletnega portala, udeležba na biblioterapevtskem bralnem srečanju)?

- 1x
 2 do 5x
 Več kot 5x

Q9 Na kakšen način uporabljate ali ste uporabljali aktivnosti/storitve tega projekta?

- Fizična knjižnica čustev (tj. gradivo v fizični obliki)
 Spletni portal knjižnice čustev
 Udeležba na biblioterapevtskem bralnem srečanju

Q10 V nadaljevanju je naštetih nekaj predlogov za izboljšanje aktivnosti/storitev, ki jih ponuja projekt Knjižnice čustev. Prosimo vas, da označite, v kolikšni meri se strinjate z navedenimi predlogi (pri čemer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 2 se ne strinjam, 3 niti se ne strinjam, niti se strinjam, 4 se strinjam, 5 povsem se strinjam).

	1 sploh se ne strinjam	2 se ne strinjam	3 niti se ne strinjam, niti se strinjam	4 se strinjam	5 povsem se strinjam
Povečanje nabora gradiva v fizični knjižnici čustev.					
Prostorska širitev.					
Več promocije.					
Izboljšava spletnega portala.					
Stalna prisotnost knjižničnega osebja ob fizični zbirki.					
Izvedba bralnih srečanj z razpravo o prebranem gradivu iz priporočilnega seznama knjižnice čustev.					

Q11 Če imate še kakšen drug predlog za izboljšavo aktivnosti/storitev, ki jih ponuja projekt Knjižnice čustev, ga prosim navedite:

_____

Q12 Do zadnjih dveh trditev se opredelite samo tisti, ki ste že uporabljali spletni portal, pri čemer stopnjo strinjanja izrazite z ocenami od 1 do 5 (pri čemer 1 pomeni sploh se ne strinjam, 2 se ne strinjam, 3 niti se ne strinjam, niti se strinjam, 4 se strinjam, 5 povsem se strinjam).

	1 sploh se ne strinjam	2 se ne strinjam	3 niti se ne strinjam, niti se strinjam	4 se strinjam	5 povsem se strinjam
Vsebino spletnega portala (oz. priporočilni seznam literature na njem) prepoznavam kot sredstvo/storitev za spodbujanje branja.					
Na spletnem portalu pogrešam možnost soustvarjanja vsebine (npr. možnost podajanja predlogov, komentiranje, spreminjanje vrednosti čustev ipd.)					

Odgovorili ste na vsa vprašanja v tej anketi. Hvala za sodelovanje.

Priloga 2: Anketni vprašalnik za udeležence biblioterapevtskih bralnih srečanj, izvedenih v sklopu projekta Knjižnice čustev (za vse štiri sodelujoče splošne knjižnice)

BIBLIOTHERAPY SESSION

[Place, i.e. Library] - [Date]

[Theme]

Would you mind telling us who you are ?

Male	Female	Age Group					
		<18	19-25	26-35	36-50	51-65	>65

Your activity : _____

YES	NO

Is it the first time you attend a bibliotherapy session ?

If YES, what was(were) the theme(s) ? _____

How did you hear about this session ? _____

What were your expectations ? _____

_____

_____

Was the theme relevant in your decision to attend and why? _____

_____

YES	NO

Have you already talked about this session to other people ?

If YES, do you have an idea to how many ? _____

What is your immediate perception?

Positive	Negative	Neutral

How do you feel ?

To describe your feeling, the first word that comes to your mind ? _____

YES	NO

Were you surprised by the way it went?

If YES, why ? _____

_____

YES	NO	I don't know

Did the session meet your expectations?

Why ? _____

_____

_____

How do you think the session went?

Do you think the theme was relevant to the other participants?

YES	NO
☐	☐

Why? _____
_____
_____

Are you satisfied with the moderation?

YES	NO
☐	☐

What do think could be improved? _____
_____
_____

Overall, do you think the session was helpful to you?

YES	NO
☐	☐

Why? _____
_____
_____

Would you like to attend another session?

YES	NO
☐	☐

If YES, on any particular theme? _____

After this bibliotherapy session, do you have a different perception of the library?

YES	NO
☐	☐

Could you elaborate? _____
_____

Will you recommend bibliotherapy sessions to other people?

YES	NO
☐	☐

If NO, why? _____
_____

Any other comment/suggestion you would like to add? _____
_____
_____

Would you agree to be contacted within the next 3 months for a follow up?

YES	NO
☐	☐

We thank you for your participation and feedback.

Priloga 3: Računalniški izpis obdelave podatkov v programu SPSS za odgovore Q5, Q6, Q7, Q8, Q10 in Q12

**Frequencies
Frequency Table**

V knjižnici nudijo ustrezne informacije o projektu

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	5	5,7	5,7	5,7
	3	17	19,3	19,3	25,0
	4	46	52,3	52,3	77,3
	5	20	22,7	22,7	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Projekt Knjižnice čustev je bil ustrezno predstavljen s promocijskim gradivom

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	1,1	1,1	1,1
	2	9	10,2	10,2	11,4
	3	14	15,9	15,9	27,3
	4	47	53,4	53,4	80,7
	5	17	19,3	19,3	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Najpomembnejši dejavnik prepoznavnosti projekta Knjižnice čustev so emotikoni/čustvenčki

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	1,1	1,1	1,1
	2	1	1,1	1,1	2,3
	3	2	2,3	2,3	4,5
	4	45	51,1	51,1	55,7
	5	39	44,3	44,3	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Fizična postavitve knjižnice čustev (posebne police v drugem nadstropju na oddelku za književnost) je privlačna na pogled

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	4	4,5	4,5	4,5
	3	5	5,7	5,7	10,2
	4	41	46,6	46,6	56,8
	5	38	43,2	43,2	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Fizična zbirka knjižnice čustev uporabnikom omogoča lažjo, hitrejšo in v danem trenutku za njih najprimernejšo izbiro gradiva

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	1,1	1,1	1,1
	2	1	1,1	1,1	2,3
	3	13	14,8	14,8	17,0
	4	31	35,2	35,2	52,3
	5	42	47,7	47,7	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Razpoložljivo gradivo je dovolj pestro in raznoliko

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	5	5,7	5,7	5,7
	3	8	9,1	9,1	14,8
	4	53	60,2	60,2	75,0
	5	22	25,0	25,0	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Fizična postavitve knjižnice čustev je uporabnejša od spletnega portala

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	1	1,1	1,1	1,1
	3	23	26,1	26,4	27,6
	4	35	39,8	40,2	67,8
	5	28	31,8	32,2	100,0
	Total	87	98,9	100,0	
Missing	System	1	1,1		
Total		88	100,0		

Pomoč za uporabo storitev projekta je pravočasna (npr. pomoč pri izbiri gradiva, uporaba spletne strani ipd.)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	1	1,1	1,2	1,2
	3	16	18,2	18,6	19,8
	4	49	55,7	57,0	76,7
	5	20	22,7	23,3	100,0
	Total	86	97,7	100,0	
Missing	System	2	2,3		
Total		88	100,0		

**Frequencies
Frequency Table**

Zaposleni v knjižnici so uporabnikom pripravljene pomagati

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	2	2,3	2,3	2,3
	4	49	55,7	55,7	58,0
	5	37	42,0	42,0	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Zaposleni v knjižnici se osebno posvetijo uporabnikom

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	1	1,1	1,1	1,1
	3	12	13,6	13,6	14,8
	4	60	68,2	68,2	83,0
	5	15	17,0	17,0	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Zaposleni v knjižnici so vljudni do uporabnikov

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	2	2,3	2,3	2,3
	4	61	69,3	69,3	71,6
	5	25	28,4	28,4	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Zaposleni v knjižnici imajo dovolj strokovnega znanja

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	2	2,3	2,3	2,3
	3	4	4,5	4,5	6,8
	4	44	50,0	50,0	56,8
	5	38	43,2	43,2	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Zaposleni v knjižnici vzbujajo zaupanje pri uporabnikih

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	3	14	15,9	15,9	15,9
	4	59	67,0	67,0	83,0
	5	15	17,0	17,0	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Frequencies

Frequency Table

Kako pogosto obiskujete knjižnico

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	vsaj 1 x tedensko	20	22,7	22,7	22,7
	približno 2 x mesečno	43	48,9	48,9	71,6
	približno 1 x mesečno	23	26,1	26,1	97,7
	približno 1 x na tri mesece	2	2,3	2,3	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Kolikokrat ste do sedaj uporabili aktivnosti/storitve projekta Knjižnice čustev

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	-1	7	8,0	8,0	8,0
	1 x	16	18,2	18,2	26,1
	2 do 5 x	53	60,2	60,2	86,4
	več kot 5 x	12	13,6	13,6	100,0
	Total	88	100,0	100,0	

Frequencies Frequency Table

Povečanje nabora v fizični knjižnici čustev

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	2	2,3	2,3	2,3
	3	15	17,0	17,2	19,5
	4	36	40,9	41,4	60,9
	5	34	38,6	39,1	100,0
	Total	87	98,9	100,0	
Missing	System	1	1,1		
Total		88	100,0		

Prostorska rešitev

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	1,1	1,1	1,1
	2	5	5,7	5,7	6,9
	3	22	25,0	25,3	32,2
	4	38	43,2	43,7	75,9
	5	21	23,9	24,1	100,0
	Total	87	98,9	100,0	
Missing	System	1	1,1		
Total		88	100,0		

Več promocije

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	4	4,5	4,6	4,6
	3	30	34,1	34,5	39,1
	4	35	39,8	40,2	79,3
	5	18	20,5	20,7	100,0
	Total	87	98,9	100,0	
Missing	System	1	1,1		
Total		88	100,0		

Izboljšava spletnega portala

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	5	5,7	5,9	5,9
	3	36	40,9	42,4	48,2
	4	24	27,3	28,2	76,5
	5	20	22,7	23,5	100,0
	Total	85	96,6	100,0	
Missing	System	3	3,4		
Total		88	100,0		

Stalna prisotnost knjižničnega osebja ob fizični zbirki

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	7	8,0	8,0	8,0
	2	22	25,0	25,3	33,3
	3	41	46,6	47,1	80,5
	4	16	18,2	18,4	98,9
	5	1	1,1	1,1	100,0
	Total	87	98,9	100,0	
Missing	System	1	1,1		
Total		88	100,0		

Izvedba bralnih srečanj z razpravo o prebranem gradivu iz priporočilnega seznama knjižnice čustev

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	1	1	1,1	1,1	1,1
	2	4	4,5	4,6	5,7
	3	22	25,0	25,3	31,0
	4	33	37,5	37,9	69,0
	5	27	30,7	31,0	100,0
	Total	87	98,9	100,0	
Missing	System	1	1,1		
Total		88	100,0		

Frequencies

Frequency Table

Vsebino spletnega portala (oz. priporočilni seznam literature na njem) prepoznavam kot sredstvo/storitev za spodbujanje branja

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	1	2,1	2,1	2,1
	3	1	2,1	2,1	4,2
	4	37	77,1	77,1	81,3
	5	9	18,8	18,8	100,0
	Total	48	100,0	100,0	

Na spletnem portalu pogrešam soustvarjanje vsebine (npr. možnost podajanja predlogov, komentiranje, spreminjanje vrednosti čustev)

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	2	5	10,4	10,4	10,4
	3	17	35,4	35,4	45,8
	4	13	27,1	27,1	72,9
	5	13	27,1	27,1	100,0
	Total	48	100,0	100,0	